
Istungidokument

A9-0217/2022

25.7.2022

VAHERAPORT

mis käsitleb ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus, millega tehakse Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks, kas on olemas ilmne oht, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi (C9-0000/2022 – 2018/0902R(NLE))

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Raportöör: Gwendoline Delbos-Corfield

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI.....	32
VÄHEMUSE ARVAMUS.....	35
PÕHISEADUSKOMISJONI ARVAMUS.....	36
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	43
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	44

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

mis käsitleb ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus, millega tehakse Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks, kas on olemas ilmne oht, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi (C9-0000/2022 – 2018/0902R(NLE))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 2, artikli 4 lõiget 3 ja artikli 7 lõiget 1,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ning selle juurde kuuluvaid protokolle,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,
- võttes arvesse ÜRO ja Euroopa Nõukogu rahvusvahelisi inimõigustealaseid lepinguid,
- võttes arvesse õigusriigi põhimõtete kontrollnimekirja, mille Veneetsia komisjon võttis vastu oma 106. täiskogu istungjärgul 11.–12. märtsil 2016 Veneetsias,
- võttes arvesse komisjoni 11. märtsi 2014. aasta teatist „ELi uus õigusriigi tugevdamise raamistik“ (COM(2014)0158),
- võttes arvesse oma 12. septembri 2018. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta, millega kutsutakse nõukogu üles järelutama Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel ilmset ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi¹,
- võttes arvesse oma 16. jaanuari 2020. aasta² ja 5. mai 2022. aasta³ resolutsioone Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 kohaste Poolat ja Ungarit käsitlevate käimasolevate kuulamiste kohta,
- võttes arvesse oma 8. juuli 2021. aasta resolutsiooni Ungari Rahvuskogus vastu võetud õiguslikest muudatustest tingitud ELi õiguse ja LGBTIQ kodanike õiguste rikkumise kohta Ungaris⁴,
- võttes arvesse komisjoni õigusriigi olukorda käsitleva aastaaruande peatükke Ungari kohta,
- võttes arvesse kodukorra artikli 105 lõiget 5,

---

¹ ELT C 433, 23.12.2019, lk 66.

² ELT C 270, 7.7.2021, lk 91.

³ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0204.

⁴ ELT C 99, 1.3.2022, lk 218.

- võttes arvesse põhiseaduskomisjoni arvamust,
  - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni vaheraportit (A9-0217/2022),
- A. arvestades, et liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 2 ning osutatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja rahvusvahelistes inimõiguste lepingutes, ning arvestades, et need liikmesriikide ühised väärtused on liidu elanike õiguste alus;
- B. arvestades, et nagu selgub ELL artiklist 49, milles on ette nähtud iga Euroopa riigi võimalus esitada liidu liikmeks astumise avaldus, koondab liit endasse riike, kes vabalt ja vabatahtlikult jagavad ELL artiklis 2 nimetatud ühiseid väärtusi, austavad neid ja kohustuvad neid edendama, ning liidu õigus tugineb seega põhieeldusele, et iga liikmesriik jagab kõikide teiste liikmesriikidega – ja ühtlasi tunnustab, et teised liikmesriigid jagavad ka temaga – neidsamu väärtusi⁵;
- C. arvestades, et see põhieeldus tähendab ja põhjendab liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust nende väärtuste tunnustamisel ja seega neid elluviiva ELi õiguse järgimisel⁶;
- D. arvestades, et ELi lepingu artiklis 2 sisalduvate väärtuste järgimine liikmesriigi poolt on eeltingimus selleks, et kasutada kõiki õigusi, mis tulenevad aluslepingute kohaldamisest selle liikmesriigi suhtes; arvestades, et ELi põhiväärtuste mis tahes rikkumine liikmesriikide valitsuste poolt tähendab paratamatult rünnakut kodanike isikliku vabaduse, poliitiliste ja sotsiaalsete õiguste ning jõukuse ja heaolu vastu; arvestades, et Ungari on nõustunud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustega;
- E. arvestades, et ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõte paneb liidule ja liikmesriikidele kohustuse abistada üksteist täielikus vastastikus austuses aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel ning paneb liikmesriikidele kohustuse kasutada kõiki asjakohaseid üld- või erimeetmeid, et tagada aluslepingutest või liidu institutsioonide õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine;
- F. arvestades, et Euroopa Liidu lepingu artikkel 19 täpsustab ELi lepingu artiklis 2 sätestatud õigusriigi väärtust, teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele sellest õigusest tuleneb⁷;
- G. arvestades, et ilmne oht, et mõni liikmesriik rikub oluliselt ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi, ei puuduta üksnes liikmesriiki, kus oht realiseerub, vaid mõjutab ka teisi liikmesriike, nendevahelist usaldust, liidu olemust ja selle kodanike põhiõigusi, mis

⁵ 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Euroopa Komisjon vs. Poola Vabariik, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punkt 42.

⁶ Euroopa Kohtu 18. detsembri 2014. aasta arvamus ELTLi artikli 218 lõike 11 alusel, 2/13, ECLI:EU:C:2014:2454, punkt 168.

⁷ Kohtuotsus, 27. veebruar 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses v Tribunal de Contas, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 32.

tulenevad liidu õigusest;

- H. arvestades, et ELi lepingu artikli 7 kohaldamisala ei piirdu aluslepingutest tulenevate kohustustega, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 258, ning arvestades, et liit võib hinnata, kas on olemas selge oht, et liikmesriikide pädevusse kuuluvates valdkondades rikutakse oluliselt ühiseid väärtusi;
- I. arvestades, et mitme aasta jooksul ei ole Ungari olukorda piisavalt käsitletud ja palju probleeme on veel lahendamata ning vahepeal on esile kerkinud palju uusi küsimusi, millel on negatiivne mõju liidu kuvandile ning liidu tõhususele ja usaldusväarsusele põhiõiguste, inimõiguste ja demokraatia kaitsmisel kogu maailmas, mis näitab vajadust tegeleda nendega liidu kooskõlastatud meetmete abil;
- J. arvestades, et pärast kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ajutise delegatsiooni 29. septembrist 1. oktoobrini 2021 toimunud lähetust Ungarisse Budapesti tunneb enamik delegatsiooni liikmeid endiselt tõsist muret demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste pärast riigis; arvestades, et delegatsioon on jõudnud järeldusele, et olukord ei ole alates 2018. aastast paranenud, vaid hoopis halvemaks läinud;
- K. arvestades, et Ungari valitsus eirab ELi õiguse ülimuslikkuse põhimõtet, nagu see on sätestatud Euroopa Kohtu praktikas, kuid kui soovib esitada olemasolevate Euroopa õigusaktide kohta hagiid, pöördub selleks Euroopa Kohtu poole;
- L. arvestades, et erinevate etniliste rühmade rahumeelne koeksisteerimine mõjutab positiivselt riigi kultuurilist rikkust ja jõukust;
- M. arvestades, et Venemaa vastu suunatud piiravate meetmete blokeerimine nõukogus kahjustab liidu jõupingutusi kaitsta ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi nii ELis kui ka väljaspool seda ning kujutab endast Euroopa Liidu jaoks julgeolekuprobleemi;

Põhiseadusliku ja valimissüsteemi toimimine

- N. arvestades, et 20. juulil 2021 märkis komisjon õigusriigi olukorda käsitleva 2021. aasta aruande Ungarit käsitlevas peatükis, et õigusloomeprotsessi läbipaistvus ja kvaliteet on endiselt murettekitav, kuigi põhiseaduse muudatus piirab alates 2023. aasta juulist valitsuse eriolukorraga seotud volitusi; arvestades, et on väljendatud muret selle pärast, et äsja asutatud eraõiguslikud usaldusfondid, mida juhivad praegusele valitsusele lähedal seisvad juhatuse liikmed, saavad märkimisväärtetes summades avaliku sektori vahendeid;
- O. arvestades, et oma 17. aprilli 2020. aasta resolutsioonis ELi kooskõlastatud tegevuse kohta võitluses COVID-19 pandeemia ja selle tagajärgede vastu⁸ leidis parlament, et Ungari valitsuse otsus pikendada erakorralist seisukorda määramata ajaks, lubada valitsusel valitseda dekreetide alusel ilma ajalise piiranguta ja nõrgendada Ungari parlamendi kontrolli erakorralise olukorra üle on täielikus vastuolus Euroopa väärtustega; arvestades, et oma 20. juuli 2020. aasta soovitusel, milles käsitletakse Ungari 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2020.

---

⁸ ELT C 316, 6.8.2021, lk 2.

aasta lähenemisprogrammi kohta⁹ soovitas nõukogu tagada, et kõik erakorralised meetmed oleksid rangelt proportsionaalsed, ajaliselt piiratud ning kooskõlas Euroopa ja rahvusvaheliste standarditega, et need ei takistaks äritegevust ega kõigutaks õiguskeskkonna stabiilsust ning et sotsiaalpartnerid ja sidusrühmad kaasataks tõhusalt poliitika kujundamisse;

- P. arvestades, et oma teises nõuetele vastavuse vahearuandes, mis võeti vastu 25. septembril 2020 väljendas riikide korrupsioonivastane ühendus (GRECO) oma teises vahearuandes vastavuse kohta heameelt rahvuskogu seaduse muudatuste üle, mille eesmärk on muuta operatiivsemaks sätted, millega keelatakse või piiratakse parlamendiliikmete osalemist teatud tegevuses, nähes ette selgemad tagajärjed juhuks, kui asjaomane parlamendiliige neid küsimusi ei lahenda; arvestades, et siiski on endiselt vaja otsustavamaid meetmeid Ungari parlamendi praeguse eetikaraamistiku parandamiseks, eelkõige selleks, et parandada läbipaistvust ja konsulteerimist õigusloomeprotsessis (muuhulgas kehtestada eeskirjad lobistidega suhtlemise kohta), võtta vastu parlamendiliikmete käitumisjuhend (mis hõlmab eelkõige erinevaid olukordi, mis võivad põhjustada huvide konflikti), arendada edasi eeskirju, millega kohustatakse parlamendiliikmeid erakorralistel juhtudel avalikustama võimalikud konfliktid oma parlamentaarse töö ja erahuvide vahel, tagada varadeklaratsioonide ühtne vorm ja vaadata läbi parlamendiliikmete laiaulatuslik puutumatus ning tagada käitumiseeskirjade, huvide konflikti ja varadeklaratsioonide üle tõhus järelevalve ning nende jõustamine;
- Q. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik nõudis oma 20. novembri 2020. aasta avalduses tungivalt, et Ungari parlament lükkaks hääletuse seaduseelnõude üle edasi, kartes, et mitu selles keerukas seadusandlikus pakendis sisalduvat ettepanekut, mis esitati ilma eelneva konsulteerimiseta ja mis käsitlevad muu hulgas kohtusüsteemi toimimist, valimisseadust, riiklike inimõiguste struktuure, kontrolli riiklike vahendite üle ja LGBTI-inimeste inimõigusi, võivad kahjustada demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi Ungaris; arvestades, et 2. juulil 2021 märkis Veneetsia komisjon oma arvamuses Ungari parlamendi poolt 2020. aasta detsembris vastu võetud põhiseaduse muudatuste kohta murega, et põhiseaduse muudatused võeti vastu erakorralise seisukorra ajal ilma avaliku konsultatsioonita ja seletuskiri koosneb ainult kolmest leheküljest; arvestades, et Veneetsia komisjon märkis ka, et Ungari põhiseaduse üheksanda muudatuse artiklid 6 ja 9 ning artikkel 11, mis käsitlevad sõjakuulutamist, Ungari kaitsevägede kontrolli ja nn erioiguskorda, mis on seotud sõjaseisukorra, eriolukorra ja ohuolukorraga, jätavad enamiku üksikasjade täpsustamise alusseadustele, mis võivad lõpuks tekitada tõsiseid küsimusi riigi volituste ulatuse kohta erandlikes oludes; arvestades, et seoses riikliku kaitsenõukogu kaotamise ja selle volituste delegeerimisega valitsusele märkis Veneetsia komisjon, et kuigi see ei ole iseenesest vastuolus Euroopa standarditega, toob see kaasa erakorraliste volituste koondamise täitevvõimu kätte, mida ei saa pidada julgustavaks märgiks, eriti kui seletuskirjas ei ole selgitatud sellise muudatuse põhjust või vajalikkust;
- R. arvestades, et 12. veebruaril 2021 täheldas Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongress üldiselt negatiivset olukorda seoses Ungari kohaliku ja piirkondliku omavalitsusega, kuna üldiselt ei järgita Euroopa kohaliku omavalitsuse

---

⁹ ELT C 282, 26.8.2020, lk 107.

hartat, ning väljendas muret selge suundumuse pärast taastsentraliseerimise suunas, tõhusa konsulteerimise puudumise pärast ja riigi märkimisväärse sekkumise pärast munitsipaalfunktsioonidesse; arvestades, et kongress juhtis samuti tähelepanu teatavatele puudustele kohaliku omavalitsuse olukorras riigis, nagu kohalikele omavalitsustele kättesaadavate rahaliste vahendite puudumine ja nende suutmatust värvata kvaliteetseid töötajaid;

- S. arvestades, et valimisseaduse muudatused, mida on aastate jooksul tehtud ja mis puudutavad valimisringkondade ümberkujundamist ja võitjatele hüvitise maksmist, on opositsioonierakondade jaoks ebasoodsad; arvestades, et 18. oktoobril 2021 rõhutasid Veneetsia komisjon ja Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) oma ühisarvamuses 2020. aasta muudatuste kohta Ungari valimisi käsitlevates õigusaktides, et vastuvõtmise kiirus ja sisukate avalike konsultatsioonide puudumine on eriti murettekitav, kui need puudutavad valimisi käsitlevaid õigusakte, mida ei tohiks pidada poliitiliseks vahendiks; arvestades, et samuti esitasid Veneetsia komisjon ja OSCE ODIHR põhisoovituse muuta 2020. aasta CLXVII seaduse (teatavate valimistega seotud seaduste muutmise kohta) 3. jagu ja 68. jagu, vähendades märkimisväärselt ühemandaadiliste ringkondade arvu ning nende maakondade arvu, kus iga erakond peab riikliku kandidaatide nimekirja koostamiseks esitama kandidaadid üheaegselt, ning lisas veel mitu täiendavat soovitust;
- T. arvestades, et võrdsetel tingimustel korraldatavad demokraatlikud valimised on meie ühiskonna demokraatliku olemuse seisukohast äärmiselt olulised; arvestades, et vastuseks murele valimiste õigluse pärast ja kodanikuühiskonna üleskutsetele otsustas OSCE saata 3. aprilli 2022. aasta üldvalimistele ja rahvahääletusele täiemahulise rahvusvahelise valimisvaatlusmissiooni, mida esineb ELi liikmesriikide puhul harva; arvestades, et 4. aprillil 2022 märkis OSCE rahvusvaheline valimisvaatlusmissioon esialgsete tulemuste ja järelduste avalduses, et 3. aprilli parlamendivalimisi ja rahvahääletust juhiti hästi ja professionaalselt, kuid võrdsed tingimused puudusid; arvestades, et kandidaadid said kampaaniaid vabalt korraldada, kuid kuigi kampaania põhines konkureerimisel, oli see väga negatiivne ja seda iseloomustas valitseva koalitsiooni ja valitsuse ulatuslik kattumine, ning läbipaistvuse puudumine ja ebapiisav järelevalve kampaania rahastamise üle andis valitsuskoalitsioonile veelgi suurema eelise; arvestades, et viis, kuidas valimiskomisjonid ja kohtud paljusid valimisvaidlusi lahendasid, ei taganud tõhusat õiguskaitset;
- U. arvestades, et Ungari parlament võttis 24. mail 2022 vastu põhiseaduse kümnenenda muudatuse, mis võimaldab valitsusel kuulutada naaberriigis aset leidva relvastatud konflikti, sõja või humanitaarkatastroofi korral välja ohuolukord; arvestades, et sellega muudeti ka katastroofide ohjamise seadust, mis võimaldab valitsusel mis tahes piirkonnas naaberriigis toimuva relvastatud konflikti, sõja või humanitaarkatastroofi tõttu välja kuulutatud ohuolukorras erakorraliste dekreetidega tühistada parlamendi seadused, mis võib peatada või piirata põhiõiguste kasutamist tavaolukorras lubatud ulatuses; arvestades, et 8. juunil 2022. aastal võttis Ungari parlament vastu 2022. aasta VI seaduse, mis käsitleb naaberriikides toimunud relvastatud konfliktide ja humanitaarkatastroofide tagajärgede kõrvaldamist Ungaris ja mis jõustus samal päeval; arvestades, et see seadus volitab valitsust pikendama valitsuse erakorraliste dekreetide mõju seni, kuni valitsus on ohuolukorra lõpetanud;

- V. arvestades, et põhiseadust on pärast selle vastuvõtmist kümnel korral muudetud; arvestades, et alusseadused hõlmavad 35 teemat ja moodustavad nüüd rohkem kui 300 õigusakti, mis on vastu võetud alates 2011. aastast, sageli ilma avaliku konsultatsioonita, isegi kui need on mõjutanud põhiõigusi;
- W. arvestades, et 2013. aastal tehtud ühisavalduses rõhutasid Ungari ja Rumeenia konstitutsioonikohtute esimehed kahekolmandikulise häälteenamusega riikide konstitutsioonikohtute erilist vastutust; arvestades, et põhiseaduse neljandas muudatuses sätestati, et konstitutsioonikohtu otsused, mis on tehtud enne põhiseaduse jõustumist, tuleb kehtetuks tunnistada; arvestades, et Ungari konstitutsioonikohus tugineb oma otsustes üha enam ebaseaduslike põhiseadusliku identiteedi kontseptsioonile; arvestades, et kohtupraktikas määratakse põhiseaduslik identiteet kindlaks iga juhtumi puhul eraldi, olles samal ajal põhiseaduse suhtes ülimuslik; arvestades, et Ungari valitsus pöördub üha sagedamini konstitutsioonikohtu poole, et vältida vajadust jõustada Euroopa Liidu Kohtu otsuseid; arvestades, et 18. mail 2022. aastal blokeeris konstitutsioonikohus referendumid valitsuse plaanide üle ehitada Budapesti Fudani Ülikooli ülikoolilinnak ja pikendada töötushüvitisi praegusest kolmekuulisest perioodist maksimaalselt üheksa kuuni;
- X. arvestades, et eksperdid on üha sagedamini üksmeelel selles, et Ungari ei ole enam demokraatlik riik; arvestades, et Göteborgi V-Demi demokraatia indeksi 2019. aasta andmetel on Ungarist saanud ELi esimene autoritaarne liikmesriik; arvestades, et Ungari nimetati Freedom House'i 2020. aasta aruandes Nations in Transit nn hübriidrežiimiga riigiks, mis on kaotanud oma n.ö osaliselt konsolideeritud demokraatia staatuse; arvestades, et Ungari on hinnatud nn ebaseaduslikuks demokraatiaks ja ta on Economist Intelligence Uniti 2022. aasta demokraatiaindeksi kohaselt 167 riigi seas 56. kohal (2020. aasta kohast üks koht allpool); arvestades, et 2022. aasta demokraatia indeksi V-Dem järgi on Ungari ELi liige, kes on viimase kümnenääd jooksul olnud maailma kõige autokraatlikumate režiimide seas;

Kohtute ja muude institutsioonide sõltumatus ning kohtunike õigused

- Y. arvestades, et 20. juulil 2021 märkis komisjon õigusriigi olukorda käsitleva 2021. aasta aruande Ungarit käsitlevas peatükis, et Ungari kohtusüsteem toimib menetluste kestuse poolest hästi, on suurel määral digitaliseeritud ning et jätkub kohtunike ja prokuröride järkjärguline palgatõus; arvestades, et kohtusüsteemi sõltumatuse osas on toimunud uusi arenguid, mis süvendavad varasemaid muresid: kasutusele on võetud uus kord, mille alusel võib tavamenetlust kohaldamata määrata Ungari kõrgeimasse kohtusse (Kúria) konstitutsioonikohtu liikmeid ja mis võimaldas vaatamata riikliku kohtute nõukogu vastuseisule valida uue Kúria esimehe, kellele anti täiendavad volitused; arvestades, et Euroopa poolaasta raames antud soovitus tugevdada kohtusüsteemi sõltumatust ei ole ellu viidud, ning samuti ei ole tegeldud vajadusega ametlikult tugevdada sõltumatu riikliku kohtute nõukogu volitusi, et see saaks tasakaalustada riikliku kohtuameti juhataja volitusi; arvestades, et Kúria uue presidendi nimetamise lükkas riiklik kohtunõukogu tagasi 13 vastu- ja 1 poolthäälega;
- Z. arvestades, et 23. novembril 2021 otsustas Euroopa Liidu Kohus kohtuasjas C-564/19IS (Illégalité de l'ordonnance de renvoi), et ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui liikmesriigi kõrgeim kohus tunnistab madalama astme

kohtu eelotsusetaotluse õigusvastaseks põhjusel, et esitatud küsimused ei ole põhikohtuasja lahendamiseks asjakohased ega vajalikud; arvestades, et liidu õiguse esimuse põhimõtte kohustab seda alama astme kohut jätma selline liikmesriigi kõrgeima kohtu otsus arvesse võtmata; arvestades, et ELi toimimise lepingu artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus distsiplinaarmenetluse algatamine liikmesriigi kohtuniku suhtes põhjusel, et ta on selle sätte alusel esitanud Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotluse;

- AA. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik kutsus oma 14. detsembri 2018. aasta avalduses Ungari presidenti üles saatma halduskohtuid käsitleva seadusandliku paketi uuesti Ungari parlamenti; arvestades, et Veneetsia komisjon märkis oma 19. märtsi 2019. aasta arvamuses halduskohtute seaduse ning halduskohtute seaduse ja teatavate üleminekueeskirjade jõustumise seaduse kohta, et halduskohtute jaoks vastu võetud organisatsioonilise ja haldusmudeli peamine puudus on see, et väga ulatuslikud volitused on koondunud väheste sidusrühmade kätte ning nende volituste kuritarvitamise vastu võitlemiseks puudub tõhus kontrolli- ja tasakaalustussüsteem;
- AB. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik märkis oma 21. mai 2019. aasta aruandes, mis järgnes 4.–8. veebruaril 2019 Ungarisse tehtud visiidile, et mitu Ungari kohtusüsteemi reformi 2010. aastate jooksul tekitas muret nende mõju pärast kohtusüsteemi sõltumatusel ja üldkohtusüsteemis tõstatati küsimusi riikliku kohtute nõukogu poolt riikliku kohtuameti juhataja üle teostatava järelevalve tõhususe kohta seoses hiljutiste kõrvalkalletega, mida täheldati nende kohtuasutuste vahelistes suhetes seoses ametisse nimetamise menetlustega; arvestades, et kuigi volinik väljendas heameelt hiljutiste muudatuste üle, mis tehti esialgsesse halduskohtut käsitlevasse õigusakti vastusena Veneetsia komisjoni arvamusele, ei olnud ta veendunud, et muudatused on Veneetsia komisjoni tuvastatud tõsiste probleemide lahendamiseks piisavad;
- AC. arvestades, et 2019. aastal otsustas Ungari parlament lükata edasi halduskohtuid käsitleva seadusandliku paketi jõustumise ning valitsus teatas, et on loobunud eraldi halduskohtute loomise ideest; arvestades, et paketi mitu olulist elementi kehtestati mitmete 2019.–2021. aastal vastu võetud seadusandlike muudatustega;
- AD. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik nõudis oma 28. novembri 2019. aasta avalduses tungivalt, et Ungari parlament muudaks kohtusüsteemi sõltumatust mõjutavat seaduseelnõu; arvestades, et volinik leidis, et sätted, millega antakse haldusasutustele võimalus esitada pärast tavakohtute ebasoodsaid otsuseid põhiseaduslikke kaebusi, tekitavad muret seoses õiglase kohtuliku arutamise tagatiste säilitamisega igale kaebuse esitajale, ning koos kavandatud muudatustega kohtunike kvalifikatsiooni ja ametisse nimetamise ning kohtupraktika ühtsuse osas võivad seadusandlikud meetmed vähendada ka üksikute kohtunike sõltumatust nende põhiülesannete täitmisel ja tekitada kohtusüsteemis liigseid hierarhiaid;
- AE. arvestades, et oma 16. oktoobri 2021. aasta arvamuses kohtute korralduse ja haldamise seaduse ning kohtunike õigusliku seisundi ja tasustamise seaduse muudatuste kohta, mille Ungari parlament võttis vastu 2020. aasta detsembris, kordas Veneetsia komisjon oma 2012. aasta arvamuses esitatud soovitusi riikliku kohtute ameti presidendi rolli kohta, mida ei oldud arvesse võetud; arvestades, et Veneetsia komisjon soovitas ka luua

selged, läbipaistvad ja prognoositavad tingimused, et lähetatud kohtunikud määrataks pärast lähetust kõrgemale ametikohale; arvestades, et Veneetsia komisjon esitas mitu soovitusi seoses kohtuasjade jaotamisega, Kúria presidendi volitustega suurendada kohtukoosseisude liikmete arvu, ühetaolisuse otsustega ja kodade koosseisuga ühtse kaebuse menetluses; arvestades, et Veneetsia komisjon märkis ka, et Kúria presidendi ametisse nimetamise kord, mis kehtestati 2019. aasta muudatustega, võib kujutada endast tõsist politiseerumise ohtu ja olulisi tagajärgi kohtusüsteemi sõltumatusele või sellele, kuidas üldsus seda tajub, võttes arvesse selle ametikoha olulist rolli kohtusüsteemis;

- AF. arvestades, et 25. septembril 2020 märkis GRECO oma teises vahearuanandes vastavuse kohta, et kohtunike puhul ei ole kolme ülejäänud rakendamata soovitusi osas rohkem edusamme tehtud, ning et GRECO enda järeldused riikliku kohtute ameti juhataja volituste kohta (nii seoses kohtunike ametikohtadele kandidaatide ametisse nimetamise või edutamise kui ka kohtunike uuesti ametisse nimetamise protsessiga) on endiselt eriti olulised; arvestades, et seoses prokuröridega väljendas GRECO heameelt seadusandlike muudatuste jõustumise üle, millega muudeti distsiplinaarvoliniku kaasamine distsiplinaarmenetluse kohustuslikuks, kuid ei suutnud kinnitada, kas tema 17. soovitus (prokuröride suhtes algatatud distsiplinaarmenetluste kohta) on järgitud või mitte; arvestades, et edusamme ei ole tehtud seoses peaprokuröri ametiaja pikendamise, prokuröride puutumuse laialdase ulatuse ega kriteeriumide väljatöötamisega, mille alusel kohtuasjad alluvatelt prokuröridelt üle võetakse;
- AG. arvestades, et 15. aprillil 2021 leidis ÜRO kohtunike ja advokaatide sõltumatuse eriraportöör oma suhtluse käigus Ungari valitsusega, et Kúria presidendi ametisse nimetamist võib pidada rünnakuks kohtusüsteemi sõltumatuse vastu ja katseks allutada kohtusüsteem seadusandliku võimu taatele, mis on vastuolus võimude lahususe põhimõttega; arvestades, et eriraportöör rõhutas ka eriti murettekitavat asjaolu, et Kúria president valiti hoolimata riikliku kohtunõukogu ilmsest vastuseisust, ning juhtis tähelepanu sellele, et otsust eirata riikliku kohtunõukogu väljendatud negatiivset arvamust võib tõlgendada valitseva enamuse poliitilise avaldusena; arvestades, et eriraportööri sõnul on kohtusüsteemi reformide peamine mõju – kui mitte peamine eesmärk – takistada põhiseadusega kaitstud kohtusüsteemi sõltumatuse põhimõtet ning võimaldada seadusandlikul ja täidesaatval võimul sekkuda õigusemõistmisesse;
- AH. arvestades, et oma 2. detsembri 2021. aasta otsuses, mis käsitleb tõhustatud järelevalvet Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmise üle seoses kohtuasjaga Gzásó Group vs. Ungari, tuletas Euroopa Nõukogu ministrite komitee meelde, et kõnealused kohtuasjad puudutasid struktuurset probleemi menetluse liiga pikka kestust tsiviil-, kriminaal- ja haldusasjades ning tõhusate siseriiklike õiguskaitsevahendite puudumist; arvestades, et ministrite komitee märkis rahuloluga, et võeti vastu seaduseelnõu, millega liiga pikkade tsiviilkohtumenetluste puhuks nähakse ette hüvitusmeede, kuid kutsus ametivõime tungivalt üles tagama, et see toimuks kooskõlas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga; arvestades küsimuse olulisust, tehnilist laadi ja Euroopa Inimõiguste Kohtu esimeses otsuses määratud tähtaja möödumist 16. oktoobril 2016, soovitas ametiasutustel tungivalt uurida kõiki võimalusi planeerimise kiirendamiseks;
- AI. arvestades, et oma 9. märtsi 2022. aasta vaheresolutsioonis, mis käsitles tõhustatud järelevalvet Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmise üle seoses kohtuasjaga Baka

vs. Ungari, nõudis Euroopa Nõukogu ministrite komitee tungivalt, et ametivõimud suurendaksid oma jõupingutusi ja leida tihedas koostöös ministrite komitee sekretariaadiga viisi selle tagamiseks, et Ungari parlamendi otsuse üle Kúria presidendi ametist tagandamise kohta kohaldataks sõltumatu kohtuorgani tõhusat järelevalvet, mis on kooskõlas Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikale; arvestades, et ministrite komitee tuletas veel kord meelde, et ametivõimud on kohustunud hindama kohtunike staatust ja kohtute haldamist käsitlevaid siseriiklikke õigusakte, ning nõudis tungivalt, et ametivõimud esitaksid sellise hindamise järeldused, sealhulgas tagatiste ja kaitsemeetmete kohta, mis kaitsevad kohtunikke põhjendamatu sekkumise eest, nii et ministrite komitee saaks anda täieliku hinnangu selle kohta, kas kahtlused seoses kohtunike väljendusvabadusele avalduva heidutava mõjuga, mille on põhjustanud kõnealuste juhtumitega seotud rikkumised, on hajunud;

AJ. arvestades, et Ungari on World Justice Projecti 2021. aasta õigusriigi indeksis 139 riigi seas 69. kohal (eelmise aastaga võrreldes kaks kohta allpool) ning viimasel kohal ELis, Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioonis ja Põhja-Ameerika piirkonnas (31. koht 31st);

Korruptsioon ja huvide konfliktid

AK. arvestades, et 20. juulil 2021 märkis komisjon õigusriigi olukorda käsitleva 2021. aasta aruande Ungarit käsitlevas peatükis, et korruptsioonivastase võitluse strateegiat rakendatakse, kuid selle ulatus on endiselt piiratud ning erakondade rahastamise, lobitöö ja pöördkuse efekti osas esineb endiselt puudusi; arvestades, et klientelismi, soosikluse ja onupojapoliitika risk avaliku halduse kõrgematel tasanditel ning ettevõtjate ja poliitikute vahelisest sidemest tulenevad ohud on endiselt maandamata, sõltumatud kontrollimehhanismid korruptsiooni avastamiseks on ikka veel ebapiisavad ning muret tekitab süstemaatilise kontrolli puudumine ning varade ja huvide deklaratsioonide ebapiisav järelevalve; arvestades, et uute kriminaalõiguse sätete eesmärk on tõkestada välisriikidest pärit altkäemaksu ja mitteametlikke makseid tervishoius; arvestades, et Ungaris on korruptsioonijuhtumites süüdistuste esitamise määr kõrge ja alates 2020. aastast on algatatud mõned uued kõrgetasemelise korruptsiooniga seotud kohtuasjad, kuid kõrgete ametnike ja nende lähiringiga seotud väidetavate juhtumite uurimine ei ole olnud eriti tulemuslik;

AL. arvestades, et kirjalikes vastustes küsimustes, mis esitati volinik Hahnile seoses 11. novembril 2019. aastal toimunud kuulamisega komisjoni 2018. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta märkis komisjon, et pärast horisontaalset riigihankeauditit, millega tuvastati tõsiseid puudusi riigihankemenetluste kontrolliga seotud juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimises, kiideti aastatel 2014–2020 heaks ja rakendati Ungaris kindla määraga finantskorrektsioone;

AM. arvestades, et oma 23. mai 2022. aasta soovitusel võtta vastu nõukogu soovitus, milles käsitletakse Ungari 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta¹⁰, soovitas komisjon Ungaril võtta meetmeid korruptsioonivastase võitluse raamistiku tugevdamiseks, sealhulgas suurendades jõupingutusi süüdistuste esitamisel ja juurdepääsuks avalikule teabele, ning tugevdada kohtusüsteemi sõltumatust, samuti parandada otsustusprotsessi kvaliteeti ja

---

¹⁰ COM(2022) 0614.

läbipaistvust tõhusa sotsiaaldialoogi, muude sidusrühmadega koostöö tegemise ja korrapäraste mõjuhindangute kaudu, ning parandada konkurentsi riigihangete valdkonnas;

- AN. arvestades, et 10. juunil 2021 teatas Euroopa Pettustevastane Amet oma 2020. aasta tegevusaruandes, et ta soovitas komisjonil nõuda tagasi 2,2 % Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi raames aastatel 2016–2020 tehtud maksetest; arvestades, et see on kõigi liikmesriikide seas kõige suurem tagasinõutavate maksete osakaal ja ületab oluliselt keskmist määra, mis on 0,29 %; arvestades, et Ungarile eraldatud ELi arengufondide puhul on toime pandud pettusi; arvestades, et koos kõrge korruptsioonitasemega on suurenenud sotsiaalne ebavõrdsus ja vaesus, mis toob elanike jaoks kaasa suure ebakindluse ja kujutab endast ka põhiõiguste rikkumist;
- AO. arvestades, et 2021. aasta novembris saatis Euroopa Komisjon Ungarile kirja, milles käsitletakse kohtusüsteemi sõltumatusega seotud probleeme, ebatõhusat süüdistuste esitamist korruptsiooni eest ja puudusi riigihangetes, mis võivad ohustada ELi finantshuve; arvestades, et oma kirjas kirjeldas komisjon süsteemseid probleeme ja vastutuse puudumist korruptsiooni eest, ning esitas Ungari ametiasutustele 16 konkreetset küsimust sellistes valdkondades, nagu huvide konfliktid, ELi rahalistest vahenditest kasu saajad, ning kohtuliku kontrolli tagamine sõltumatute kohtute poolt; arvestades, et vaatamata nendele mureküsimustele lükkas komisjon õigusriigi tingimuslikkuse määruse¹¹ kohaldamise edasi 2022. aasta aprillini;
- AP. arvestades, et 5. aprillil 2022. aastal teatas komisjoni president, et eelarve ja halduse volinik Johannes Hahn teavitab Ungari ametiasutusi komisjoni kavatsusest liikuda edasi järgmisesse etappi ja ametlikult käivitada õigusriigi tingimuslikkuse määrus, peamiselt seoses korruptsiooniga; arvestades, et 27. aprillil 2022 algatas komisjon viimaks Ungari suhtes õigusriigi tingimuslikkuse määruse alusel ametliku menetluse, saates välja sellekohase kirjaliku teate;
- AQ. arvestades, et 6. aprillil 2022 otsustas komisjon saata Ungarile täiendava ametliku teate, et tagada riigihankeid käsitleva direktiivi 2014/24/EL¹², kontsessioonilepingute sõlmimist käsitleva direktiivi 2014/23/EL¹³ ning vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid käsitleva direktiivi 2014/25/EL¹⁴ nõuetekohane ülevõtmine; arvestades, et komisjoni sõnul võimaldab Ungari õigus kohaldada julgeolekukaalutlustel ja maksusoodustuste kaudu subsideeritud lepingute puhul ulatuslikumalt erandeid ning et need erandid toovad kaasa lepingute laiema väljajätmise ELi õigusest tulenevatest kohustustest; arvestades, et komisjon on veendunud, et muudatused Ungari kaevandusseaduses, millega nähakse ette võimalus anda kaevandamiskontsessioone ilma läbipaistva hankemenetluseta, on vastuolus läbipaistvuse põhimõttega;
- AR. arvestades, et 19. mail 2022. aastal otsustas komisjon saata Ungarile ametliku kirja

---

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1).

¹² ELT L 94, 28.3.2014, lk 65.

¹³ ELT L 94, 28.3.2014, lk 1.

¹⁴ ELT L 94, 28.3.2014, lk 243.

direktiivi (EL) 2017/1371 (mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil) nõuetele mittevastava ülevõtmise kohta¹⁵;

- AS. arvestades, et 25. septembril 2020 märkis riikide korrupsioonivastane ühendus oma teises nõuetele vastavuse vahearuandes, et Ungari on neljanda voo hindamisaruandes esitatud kaheksateistkümnest soovituselt rahuldavalt rakendanud või rahuldavalt käsitletud endiselt ainult viit, ning jõudis järeldusele, et soovitude üldine madal täitmine on üldiselt mitterahuldav;
- AT. arvestades, et Ungari on otsustanud mitte osaleda tõhustatud koostöös Euroopa Prokuratuuri asutamiseks ja mitte osaleda ELi prokuröride vahelises tugevdatud koostöös;
- AU. arvestades, et UNESCO rahvusvaheline mälestiste ja paikade nõukogu jõudis 2021. aasta mais koostatud maailmapärandi piiriülese vara „Fertő/Neusiedlersee Cultural Landscape“ Ungari komponendi kaitseseisundi aruande tehnilises ülevaates järeldusele, et Sopron Fertő järve kuurordiprojekt kahjustaks oma esitatud suuruse ja vormi tõttu piiriülese maailmapärandi vara autentsust ja terviklikkust;
- AV. arvestades, et Transparency Internationali 2021. aasta korrupsiooni tajumise indeksiga hõlmatud 180 riigi ja territooriumi seas on Ungari 73. kohal (eelmise aastaga võrreldes ühe koha võrra madalamal) ning tema koht järjestuses on alates 2012. aastast pidevalt langenud;

Eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse

- AW. arvestades, et lähetusaruandes kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ajutise delegatsiooni visiidi kohta Ungarisse 29. septembrist 1. oktoobrini 2021 väljendati muret selle pärast, et kehtivates õigusaktides puuduvad kaitsemeetmed seoses jälgimisega, tegelik kontroll ja tasakaal ning õiguskaitsevahendid; arvestades, et samuti väljendati muret NSO Groupi nuhkvara Pegasus väidetava kasutamise ning aktivistide, ajakirjanike, juristide ja poliitikute suurema jälgimise pärast riigi poolt;
- AX. arvestades, et 2021. aasta juulis avaldas uurimisportaal Direkt36 lekkinud andmebaasist saadud teabe põhjal, et ajavahemikul 2018–2021 rünnati Pegasus nuhkvaraga ligikaudu 300 Ungari kodanikku, sealhulgas sõltumatuid ajakirjanikke, meediaomanikke, juriste, poliitikuid, valitsuse suhtes kriitilisi ettevõtjaid ja endiseid riigiametnikke; arvestades, et 15. veebruaril 2022. aastal avaldatud Euroopa Andmekaitseinspektori eelmärkustes kaasaegse nuhkvara kohta jõuti järeldusele, et sellise kõrgtasemel nuhkvara nagu Pegasus laialdane kasutamine võib põhjustada enneolematuid riske ja kahju mitte ainult põhiõigustele ja -vabadustele, vaid ka demokraatiale ja õigusriigile, visandati mitmesugused meetmed, mis tagaksid nuhkvara ebaseadusliku kasutuse ärahoidmise ning märgiti, et Pegasus suutlikkusega nuhkvara arendamise ja kasutuselevõtu keelustamine ELis oleks kõige tõhusam võimalus põhiõigusi ja -vabadusi kaitsta; arvestades, et Ungari valitsusmeelne meedia ei ole Pegasus kohta peaaegu kunagi midagi avaldanud;
- AY. arvestades, et oma 9. märtsi 2022. aasta otsuses, mis käsitleb Euroopa Inimõiguste

---

¹⁵ ELT L 198, 28.7.2017, lk 29.

Kohtu otsuse Szabó ja Vissy vs. Ungari täitmise üle tehtavat tõhustatud järelevalvet, tuletas Euroopa Nõukogu ministrite komitee meelde, et kõnealune kohtuasi puudutas kaebajate era- ja perekonnaelu austamise ning kirjavahetuse õiguse rikkumist Ungari õigusaktide tõttu, mis käsitlevad riigi julgeolekuga seotud salajase jälgimise meetmeid, millel puudusid piisavalt täpsed, tõhusad ja terviklikud kaitsemeetmed seoses kõnealuste meetmete tellimise, täideviimise ja võimaliku heastamisega; arvestades, et ministrite komitee rõhutas lisaks, et salajast jälgimist tuleks käsitada äärmiselt sekkuva toiminguna, mis võib riivata õigust väljendusvabadusele ja eraelu puutumatusel ning ohustab demokraatliku ühiskonna alustalasid, tuletades samas meelde, et vastusena Euroopa Inimõiguste Kohtu otsusele teatasid ametivõimud 2017. aastal, et on vaja seadusandlikku reformi; arvestades, et ministrite komitee märkis tõsise murega, et seadusandlik protsess on alles esialgses etapis ja ametivõimud ei ole esitanud muid asjakohaseid arengusuundumusi, ning kutsus seetõttu ametivõime tungivalt üles võtma kiiresti vajalikke meetmeid, et viia siseriiklikud õigusaktid täielikult kooskõlla Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni nõuetega, kehtestada õigusloomeprotsessi ajakava ja esitada komiteele seadusandliku ettepaneku eelnõu;

Väljendusvabadus, sealhulgas meedia pluralism

- AZ. arvestades, et 20. juulil 2021 märkis komisjon õigusriigi olukorda käsitleva 2021. aasta aruande Ungarit käsitlevas peatükis, et meedia mitmekesisus on endiselt ohus ning et ikka veel valmistab muret meediaameti sõltumatus ja selle tegevuse tulemuslikkus, eriti arvestades meedianõukogu otsuseid, mille tagajärjel võeti eetiluba sõltumatult raadiojaamalt Klubrádió; arvestades, et kuigi COVID-19 pandeemia mõju leevendamiseks uudistemeediale ei loodud meedia toetussüsteeme, on märkimisväärne hulk riiklikku reklaami jätkuvalt võimaldanud valitsusel avaldada meediale kaudset poliitilist mõju; arvestades, et juurdepääsu avalikule teabele piirati pandeemia ajal kehtestatud erakorraliste meetmetega, mis muutis sõltumatute meediakanalite õigeaegse juurdepääsu sellisele teabele raskemaks; arvestades, et sõltumatute meediakanalite ja ajakirjanike tööd takistatakse ja neid hirmutatakse;
- BA. arvestades, et 2. detsembril 2021 otsustas komisjon saata põhjendatud arvamuse Ungari meedianõukogu otsuse kohta lükata tagasi Klubrádió raadiospektri kasutamise taotlus; arvestades, et komisjon jõudis järeldusele, et Ungari meedianõukogu otsus keelduda Klubrádió õiguste pikendamisest oli ebaproportsionaalne ja läbipaistmatu ning Ungari riiklikku meediaseadust on kõnealusel juhul kohaldatud diskrimineerivalt, rikkudes direktiivi (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik¹⁶;
- BB. arvestades, et Kesk-Euroopa Pressi ja Meedia Sihtasutus (KESMA) asutati 11. septembril 2018; arvestades, et enam kui 470 meediakanali konsolideerimine KESMA alla on avaldanud mõju: sõltumatule ja opositsioonilisele meediale kättesaadav ruum on vähenenud ning Ungari kodanike juurdepääsu teabele on piiratud; arvestades, et avalik-õiguslikule meediale ja KESMA-le kulutatud vahendeid kasutatakse peamiselt valitsuse propagandaks ning opositsiooni ja valitsusväliste organisatsioonide diskrediteerimiseks; arvestades, et meediakeskkonda saab kallutada valitsuse kasuks meediaomandiga manipuleerimise, reguleerivate asutuste ja varem sõltumatute kanalite

¹⁶ ELT L 321, 17.12.2018, lk 36.

hõivamisega riigi poolt, valitsuse reklaamist saadava tulu ja litsentside andmise kaudu – need on meetodid, mida kasutatakse ka teistes Euroopa piirkondades;

- BC. arvestades, et 8. oktoobri 2019. aasta otsuses kohtuasjas Szurovecz vs. Ungari tuvastas Euroopa Inimõiguste Kohus väljendusvabaduse rikkumise seoses sellega, et meedial puudub juurdepääs varjupaigataotlejate vastuvõtu rajatistele; arvestades, et selle kohtuotsuse täitmise järelevalve on veel pooleli;
- BD. arvestades, et Euroopa Inimõiguste Kohus leidis 3. detsembri 2019. aasta otsuses kohtuasjas Scheiring ja Szabó vs. Ungari ning 2. detsembri 2021. aasta otsuses kohtuasjas Szél vs. Ungari, et Ungari parlamendis on rikutud väljendusvabadust seoses bännerite väljapanemisega; arvestades, et nende kohtuotsuste täitmise järelevalve on veel pooleli;
- BE. arvestades, et 20. jaanuari 2020. aasta otsuses kohtuasjas Magyar Kétfarkú Kutya Párt vs. Ungari leidis Euroopa Inimõiguste Kohus, et on rikutud väljendusvabadust seoses karistuste kehtestamisega poliitilise partei mobiilirakenduse pakkumise eest, mis võimaldas valijatel 2016. aastal toimunud sisserändereferendumil fotosid teha, anonüümselt üles laadida ja kommenteerida kehtetuid hääletussedeleid; arvestades, et selle kohtuotsuse täitmise järelevalve on veel pooleli;
- BF. arvestades, et OSCE meediavabaduse esindaja väljendas 23. märtsil 2020 oma avalduses muret Ungari koroonaviirusele reageerimise seaduse eelnõu sätete pärast, mis võivad avaldada negatiivset mõju pandeemiast teavitamisele meedias;
- BG. arvestades, et 26. mai 2020. aasta otsuses kohtuasjas Mándli jt vs. Ungari tuvastas Euroopa Inimõiguste Kohus väljendusvabaduse rikkumise seoses sellega, et peatati taotlejate kui ajakirjanike akrediteering Ungari parlamendis; arvestades, et selle kohtuotsuse täitmise järelevalve on veel pooleli;
- BH. arvestades, et 24. juulil 2020 põhjustas Ungari sõltumatu uudisteportaali index.hu peatoimetaja vallandamine rohkem kui 70 ajakirjaniku kollektiivse töölt lahkumise, sest nad mõistsid hukka selge sekkumise ja valitsuse surve oma meediaväljaandele;
- BI. arvestades, et esimese meediavabaduse kaardistamise uuringu kohaselt, mida rahastas komisjon ja mis avaldati 2020. aasta juulis, oli COVID-19 kriisil väidetavalt kõigi teiste Euroopa riikidega võrreldes suurim mõju Ungari meediavabadusele, kuna olemasolevad mured süvenesid ja kerkisid esile uued probleemid; arvestades, et Ungaris erakorralise seisukorra ajal vastu võetud uued õigusaktid nn vale või moonutatud teabe leviku vastu võitlemiseks tekitasid meediaväljaannetes ja -osalistes ebakindlust ja enesetsensuuri;
- BJ. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik märkis oma 30. märtsil 2021 avaldatud memorandumis väljendus- ja meediavabaduse kohta Ungaris, et meediat reguleeriva asutuse, mis ei ole vaba poliitilisest kontrollist, ning riigi poolse meediatuure pideva ja erapooliku sekkumise kombineeritud mõju on halvendanud meedia pluralismi ja väljendusvabaduse tingimusi Ungaris; arvestades, et volinik jõudis samuti järeldusele, et vaba poliitilist arutelu ja erinevate arvamuste vaba vahetamist, mis on demokraatlike ühiskondade arengu eeltingimused, on tõsiselt piiratud, eriti väljaspool pealinna;

- BK. arvestades, et ÜRO arvamus- ja väljendusvabaduse õiguse edendamise ja kaitsmise eriraportöör märkis oma 15.–22. novembril 2021 Ungarisse tehtud visiidile järgnenud avalduses, et Ungari sekkumine meediasektorisse viimase kümne aasta jooksul võib eelseisvatel valimistel ohustada inimõigusi; arvestades, et ÜRO arvamus- ja väljendusvabaduse õiguse edendamise ja kaitsmise eriraportöör täpsustas lisaks, et mõjutades meediat reguleerivaid asutusi, eraldades märkimisväärseid riiklikke vahendeid valitsusmeelse meedia toetamiseks, hõlbustades valitsusmeelset toimetustiini järgiva meedia laienemist ja arendamist ning pannes põlu alla meediaväljaanded ja ajakirjanikud, kes avaldavad valitsuse kohta kriitilist teavet, on ametivõimud meediasektorit ennetavalt ümber kujundanud ning nende jõupingutused „tasakaalu“ loomiseks on õnnestanud meedia mitmekesisust, pluralismi ja sõltumatust;
- BL. arvestades, et 4. aprillil 2022. aastal märkis OSCE rahvusvaheline valimisvaatlusmissioon parlamendivalimistele ja rahvahääletusele järgnenud esialgsete tulemuste ja järelduste avalduses, et jälgitud uudistekajastuse kallutatuse ja tasakaalu puudumine ning peamiste kandidaatide vaheliste arutelude puudumine piirasid märkimisväärselt valijate võimalust teha teadlik valik;
- BM. arvestades, et 8. aprillil 2022. aastal otsustas Ungari riiklik valimisamet, et üleriigiline valitsusväliste organisatsioonide kampaania, milles kutsuti inimesi üles andma rahvahääletusel, mis käsitles laste juurdepääsu teabele seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi küsimustes, kehtetuid hääli, on ebaseaduslik, ning määras 16 erinevale referendumikampaanias osalevale Ungari valitsusvälisele organisatsioonile trahvid;
- BN. arvestades, et Ungari on Piirideta Reporteri 2022. aasta maailma ajakirjandusvabaduse indeksiga hõlmatud 180 riigi ja territooriumi seas 85. kohal ning on Euroopa ja Kesk-Aasia piirkonna analüüsis loetletud ühena riikidest, kes on intensiivistanud ajakirjanike vastu suunatud karme seadusi;

Akadeemiline vabadus

- BO. arvestades, et 6. oktoobril 2020 otsustas Euroopa Liidu Kohus kohtuasjas C-66/18: komisjon vs. Ungari (Enseignement supérieur), et võttes meetmeid, mis on ette nähtud 2011. aasta seaduse nr CCIV (mis käsitleb riiklikku kõrgharidust) (muudetud kujul) artikli 76 lõike 1 punktides a ja b, ei täitnud Ungari ELi põhiõiguste harta artiklist 13, artikli 14 lõikest 3 ja artiklist 16, ELi toimimise lepingu artiklist 49 ja direktiivi 2006/123/EÜ (teenuste kohta siseturul¹⁷) artiklist 16 ning Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingust tulenevaid kohustusi; arvestades, et Kesk-Euroopa Ülikool oli sunnitud Budapestist lahkuma;
- BP. arvestades, et 2018. aasta oktoobris otsustas Ungari valitsus jätta soouuringud akrediteeringu ja avaliku sektori rahastamise tingimustele vastavate magistriõppeprogrammide nimekirjast välja;
- BQ. arvestades, et Ungari parlament võttis 2. juulil 2019 vastu muudatused mitmesse seadusesse, mis käsitlevad teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni institutsioonilist süsteemi ja rahastamist, võttes seega Teaduste Akadeemialt autonoomia; arvestades, et 31. augustil 2020 astus Ungari teatri- ja filmikunsti ülikooli

¹⁷ ELT L 376, 27.12.2006, lk 36.

(SZFE) juhtkond tagasi protestiks valitsuse määratud nõukogu moodustamise üle; arvestades, et tehnoloogia- ja innovatsiooniministerium nimetas ametisse viis liiget uude usaldusisikute nõukogusse, lükates tagasi ülikooli senati esitatud liikmed; arvestades, et 2021. aasta lõpuks loodud 33st avalikke ülesandeid täitvast avaliku huviga seotud varahalduse sihtasutusest haldavad kaks kolmandikku varem riigi juhitud kõrgharidusasutusi;

- BR. arvestades, et Veneetsia komisjon rõhutas oma 2. juuli 2021 arvamuses Ungari parlamendi poolt 2020. aasta detsembris vastu võetud põhiseaduse muudatuste kohta, et põhiseaduse artikliga 38 seotud üheksanda muudatuse artikkel 7, millega lisatakse põhiseadusesse „avaliku huviga seotud varahalduse sihtasutused, kes täidavad avalikke ülesandeid“, tuleb uuesti läbi vaadata; arvestades, et Veneetsia komisjon soovitas neid sihtasutusi pigem reguleerida seadusega, kus sätestataks selgelt kõik asjakohased (avaliku ja erasektori) rahaliste vahendite haldamisega seotud läbipaistvuse ja vastutuse kohustused ning asjakohased kaitsemeetmed usaldusisikute nõukogu koosseisu ja toimimise sõltumatus tagamiseks; arvestades, et Veneetsia komisjon mainis ka seda, et nendes seadustes tuleks arvesse võtta ülikoolide olulist rolli vabade mõtte ja argumentatsiooni kohtadena, nähes ette kõik vajalikud meetmed, et tagada akadeemilise sõltumatus ja institutsioonilise autonoomia nõuetekohane kaitse;
- BS. arvestades, et ÜRO arvamus- ja väljendusvabaduse õiguse edendamise ja kaitsmise eriraportöör nõudis pärast oma 15.–22. novembri 2021. aasta Ungari külastust tehtud avalduses tungivalt, et Ungari ametivõimud kaitseksid tõhusalt akadeemilist vabadust ning austaksid professorite ja üliõpilaste õigusi, võttes arvesse avalik-õiguslike ülikoolide erastamisega seotud riske teadlaste autonoomiale;

Usuvabadus

- BT. arvestades, et 21. detsembril 2018 kuulutati välja 2011. aasta kirikuseaduse põhjalik muudatus; arvestades, et Ungari valitsuse sõnul avaks muudatus usukogukondadele seaduslikud võimalused taotleda Budapesti Linnakohtus usuühenduse, registreeritud kiriku või inkorporeeritud kiriku staatust; arvestades, et järelevalve Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuse Magyar Keresztény Mennonita Egyház jt vs. Ungari täitmise üle, milles leiti, et kirikute registrist kustutamise tõttu rikutakse ühinemisvabadust koostoimes õigusega usuvabadusele, on endiselt pooleli;
- BU. arvestades, et Veneetsia komisjon soovitas oma 2. juuli 2021 arvamuses Ungari parlamendi poolt 2020. aasta detsembris vastu võetud põhiseaduslike muudatuste kohta, et riiklik koolisüsteem peab pakkuma objektiivset ja pluralistlikku õppekava, vältides indoktrineerimist ja diskrimineerimist kõigil alustel, austades samal ajal vanemate veendumusi ning vabadust valida usuliste ja mitteusuliste klasside vahel;

Ühinemisvabadus

- BV. arvestades, et oma 18. juuni 2020. aasta otsuses kohtuasjas C-78/18: komisjon vs. Ungari (ühenduste läbipaistvus) järeldas Euroopa Liidu Kohus, et võttes vastu 2017. aasta seaduse nr LXXVI (välismaalt toetust saavate organisatsioonide läbipaistvuse kohta) sätted¹⁸, kehtestas Ungari diskrimineerivad ja põhjendamatud

---

¹⁸ Sätted, millega kehtestatakse registreerimis-, deklareerimis- ja avaldamiskohustus teatavatele

piirangud kodanikuühiskonna organisatsioonidele tehtavatele välismaistele annetustele, rikkudes ELi toimimise lepingu artiklist 63 ja põhiõiguste harta artiklitest 7, 8 ja 12 tulenevaid kohustusi; arvestades, et komisjon otsustas 18. veebruaril 2021 saata Ungari ametiasutustele ametliku kirja, kuna nad ei olnud võtnud kohtuotsuse täitmiseks vajalikke meetmeid; arvestades, et 20. juulil 2021 märkis komisjon õigusriigi olukorda käsitleva 2021. aasta aruande Ungarit käsitlevas peatükis, et Ungari parlament oli tunnistanud seaduse kehtetuks ja kehtestanud uued õigusnormid kodanikuühiskonna õiguspärasuse kontrolli kohta ning jätkuvalt avaldati survet valitsuse suhtes kriitilistele kodanikuühiskonna organisatsioonidele; arvestades, et õigusriigi põhimõtte, demokraatia ja põhiõiguste süstemaatiline hävitamine on piiranud opositsioonierakondade ja kodanikuühiskonna organisatsioonide, ametiühingute ja huvirühmade tegutsemisruumi, mistõttu puudub sotsiaaldialoog ja konsulteerimine;

- BW. arvestades, et uue seaduse vastuvõtmisele ei eelnenud ühtegi avalikku konsultatsiooni ja valitsusväliste organisatsioonidega otse ei konsulteeritud, mis on vastuolus Veneetsia komisjoni 20. juuni 2017 arvamuses esitatud soovitusel, et avalik konsultatsioon peaks võimaluse korral hõlmama kõiki kodanikuühiskonna organisatsioone, kelle staatust, rahastamist või tegevusvaldkondi kõnealuse õigusakti jõustumine mõjutab; arvestades, et uue seaduse kohaselt võib riigikontroll nüüd nendes organisatsioonides läbi viia korrapäraseid finantskontrolle; arvestades, et kodanikuühiskonna organisatsioonid on mures selle pärast, et riigikontrolli, kelle peamine ülesanne on jälgida avaliku sektori vahendite, mitte eraannetuste kasutamist, kasutatakse neile suurema surve avaldamiseks; arvestades, et kodanikuühiskonna organisatsioonid on hoiatanud, et uue valitsusväliste organisatsioonide käsitleva seadusega sekkub riik ühinemisvabaduse alusel loodud organisatsioonide autonoomiasse, avalikke huve kaitsvate kodanike eraellu ning et see seadus kahjustab sõnavabadust ja demokraatlikku üldsust tervikuna; arvestades, et riigikontroll alustas 17. mail 2022 kümnete valitsusväliste organisatsioonide kontrollimist, nõudes neilt raamatupidamis- ja rahavoogude juhtimise poliitika esitamist;
- BX. arvestades, et 23. juulil 2021 teatati, et sihtasutuse Euroopa Majanduspiirkond ja Norra Grandid doonorriigid – Island, Liechtenstein ja Norra – ei jõudnud kokkuleppele fondihalduri määramises, kes haldaks Ungari kodanikuühiskonna rahastamist; arvestades, et selle tagajärjel ei rakendata praegusel rahastamisperioodil ühtegi programmi, mis muudab Ungarile eraldatud 214,6 miljoni euro suuruse rahastamise kehtetuks;
- BY. arvestades, et Veneetsia komisjon ja OSCE ODIHR märkisid oma 17. detsembri 2018. aasta ühisarvamuses 20. juuli 2018. aasta seaduse XLI (millega muudetakse teatavaid maksuseadusi ja muid seonduvaid seadusi) artikli 253 ning sisserände erimaksu kohta, et 25 % maks Ungaris toimuvaks, sisserännet toetavaks tegevuseks antavale rahalisele toetusele või Ungaris asuvale, sisserännet soodustavat tegevust toetavale organisatsioonile antavale rahalisele toetusele ei vasta seaduslikkuse nõudele ning kujutab endast põhjendamatu sekkumist mõjutatud valitsusväliste

---

kodanikuühiskonna organisatsioonide kategooriatele, kes saavad välismaalt otseselt või kaudselt toetust, mis ületab teatava künnise, ning millega nähakse ette võimalus kohaldada karistusi organisatsioonidele, kes neid kohustusi ei täida.

organisatsioonide väljendus- ja ühinemisvabadusse;

- BZ. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik rõhutas oma 21. mai 2019. aasta aruandes, mis järgnes 4.–8. veebruaril 2019 Ungarisse toimunud visiidile, et seadusandlikud meetmed olid häbimärgistanud ja kriminaliseerinud kodanikuühiskonna tegevuse, mida tuleks demokraatlikus ühiskonnas pidada täielikult õiguspäraseks, ning neil on pidev heidutav mõju valitsusvälistele organisatsioonidele, märkides samas, et mõned õigusnormid on erakordselt ebamääraseid, meelevaldsed ja praktikas rakendamata;
- CA. arvestades, et pärast 10.–17. juulil 2019 Ungarisse tehtud visiiti märkis rändajate inimõigustega tegeleva ÜRO eriraportöör oma 11. mai 2020. aasta aruandes, et Ungaris rändajate õigustega tegelevatel kodanikuühiskonna organisatsioonidel on õigusaktide muutmise, finantspiirangute ning muude asjakohaste ametiasutuste võetud operatiiv- ja praktiliste meetmete tõttu olnud oma õiguspärase ja olulise töö tegemisel palju takistusi; arvestades, et ÜRO eriraportöör täheldas samuti, et mitme kodanikuühiskonna organisatsiooni suhtes oli läbi viidud laimukampaaniaid, millele mõnel juhul järgnesid haldus- või kriminaaluurimised;

Õigus võrdsele kohtlemisele, sealhulgas LGBTIQ-inimeste õigused

- CB. arvestades, et 20. juulil 2021 märkis komisjon õigusriigi olukorda käsitleva 2021. aasta aruande Ungarit käsitlevas peatükis, et Ungari põhiõiguste volinik oli omandanud rohkem pädevusi, kuid et sidusrühmad olid kahtluse alla seadnud tema sõltumatuse; arvestades, et 14.–25. märtsil 2022 toimunud riiklike inimõiguste institutsioonide ülemaailmse liidu akrediteerimise allkomitee virtuaalse istungjärgu aruandes ja soovitusel soovitas riiklike inimõiguste institutsioonide ülemaailmne liit alandada põhiõiguste voliniku staatust astmele B, kuna allkomitee ei olnud saanud vajalikke kirjalikke tõendeid selle kohta, et volinik täidab tõhusalt oma volitusi seoses vähekaitsitud rühmadega, nagu etnilised vähemused, LGBTIQ-inimesed, inimõiguste kaitsjad, pagulased ja rändajad, või seoses oluliste inimõiguste küsimustega, nagu meedia mitmekesisus, kodanikuühiskonna tegutsemisruum ja kohtusüsteemi sõltumatus; arvestades, et allkomitee oli seisukohal, et volinik tegutses viisil, mis tõsiselt kahjustab inimõigustega tegelevate riiklike institutsioonide standardite kriteeriumeid käsitlevate Pariisi põhimõtete järgimist; arvestades, et allkomitee juhtis tähelepanu ka probleemidele, mis on seotud valiku- ja ametisse nimetamise protsessi ning töösidemete ja koostööga kodanikuühiskonna organisatsioonide ja inimõiguste kaitsjatega;
- CC. arvestades, et 15. juunil 2021 võttis Ungari parlament vastu seaduse, mille algeesmärk oli võidelda pedofiilia vastu ja mis sisaldab pärast valitsevasse erakonda Fidesz kuuluvate parlamendiliikmete esitatud muudatusettepanekuid sätteid, millega keelatakse alaealistele homoseksuaalsuse ja soo korrigeerimise kujutamine; arvestades, et seadusega keelatakse homoseksuaalsuse ja soo korrigeerimise kajastamine seksuaalhariduse tundides ning sätestatakse, et selliseid tunde saavad nüüd anda ainult registreeritud organisatsioonid; arvestades, et ärireklaami seaduse ja meediaseaduse muudatustega nõutakse, et LGBTI-inimesi sisaldavad reklaamid ja sisu tuleb liigitada V kategooriasse (st ei soovitata alaealistele); arvestades, et seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi seostamine kuritegudega, nagu pedofiilia, on vastuvõetamatu ning toob kaasa seksuaalvähemuste edasise diskrimineerimise ja häbimärgistamise; arvestades, et

tulenevalt siseriiklikest õigusnormidest, millega keelatakse või piiratakse alla 18-aastaste isikute juurdepääsu sisule, milles kujutatakse nn kõrvalekallet sünnipärasele soole vastavast enesemääratlusest, soovahetust või homoseksuaalsust, andis Ungari valitsus välja korralduse, et lasteraamatute müüjad peavad pakendama raamatud ja meediaväljaanded, milles kujutatakse homoseksuaalsust, kinnisesse pakendisse, ning keelas 200 meetri piires koolidest ja kirikutest selliste raamatute ja meediaväljaannete müügi, mis kajastavad samasoolisi suhteid või soovahetust; arvestades, et seda kohaldati Labrizi poolt välja antud lasteraamatu „Fairyland is for everyone“ suhtes;

- CD. arvestades, et 2. detsembril 2021 otsustas komisjon saata Ungari ametiasutustele põhjendatud arvamuse, leides, et kehtestades kohustuse esitada teavet nn traditsioonilistest soorollidest kõrvalekaldumise kohta piiras Ungari autorite ja raamatukirjastajate väljendusvabadust (põhiõiguste harta artikkel 11) ja diskrimineeris põhjendamatult seksuaalse sättumuse alusel (põhiõiguste harta artikkel 21) ning kohaldas väärtelt ebaausaid kaubandustavasid käsitlevaid ELi õigusnorme vastavalt direktiivile 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul¹⁹;
- CE. arvestades, et 2. detsembril 2021 otsustas komisjon saata Ungari ametiasutustele põhjendatud arvamuse seoses riiklike õigusnormidega, mille eesmärk on keelata või piirata alla 18-aastaste isikute juurdepääsu sisule, milles kujutatakse nn kõrvalekallet sünnipärasele soole vastavast enesemääratlusest, soovahetust või homoseksuaalsust; arvestades, et komisjon järeldas, et need siseriiklikud õigusnormid on vastuolus direktiiviga 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta²⁰, direktiiviga 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul²¹, samuti inimväärlikusega, väljendus- ja teabevabadusega, õigusega eraelu puutumatusel ja mittediskrimineerimise õigusega, mis on sätestatud põhiõiguste harta artiklites 1, 7, 11 ja 21; arvestades, et 22. juunil 2021 ühines 18 ELi liikmesriiki üldasjade nõukogu istungi raames tehtud avaldusega, väljendades vastuseisu seaduse vastuvõtmisele;
- CF. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik kirjeldas oma 21. mai 2019. aasta aruandes, mis järgnes 4.–8. veebruaril 2019 Ungarisse tehtud visiidile, kuidas Ungaris on soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste valdkonnas toimunud tagasimineku, naiste poliitiline esindatus on silmatorkavalt väike ning valitsuse poliitikas on naiste probleemid tihedalt seotud perekonnaasjadega ning ametivõimud on lõpetanud soolise võrdõiguslikkuse eristrateegia rakendamise;
- CG. arvestades, et oma 29. aprilli 2020. aasta avalduses nõudis ÜRO seksuaalsel sättumusel ja soolisel identiteedil põhineva vägivalla ja diskrimineerimise vastase kaitse sõltumatu ekspert tungivalt, et Ungari loobuks õigusakti ettepanekust, millega jäetakse trans- ja alternatiivse sooidentiteediga inimesed ilma õigusest õiguslikule tunnustamisele ja enesemääramisõigusele;
- CH. arvestades, et 3. märtsil 2020 kutsus ÜRO Lapse Õiguste Komitee oma lõppjäreldestes

¹⁹ ELT L 149, 11.6.2005, lk 22.

²⁰ ELT L 95, 15.4.2010, lk 1.

²¹ EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1.

Ungari kuuenda perioodilise aruande kohta valitsust üles tegutsema, võtma vastu strateegia ning pakkuma vähekaitstud lastele teavet ja tuge, sealhulgas erimeetmeid tütarlastele, roma lastele, varjupaigataotlejatest ja rändajatest lastele ning lesbide, geide, biseksuaalsete, trans- ja intersooliste inimeste hulka kuuluvatele lastele; arvestades, et komitee väljendas tõsist muret ka selle pärast, et puudega lapsed jäetakse oma perekonnast ilma ja nad elavad hoolekandeesutustes, Ungari ametiasutuste meetmed ei ole piisavad institutsionaliseerimise lõpetamiseks ja juurdepääsu edendamiseks tervishoiule, rehabilitatsiooniteenustele ja muule kaasamistegevusele, hoolekandeesutustes esineb puudega laste seksuaalse kuritarvitamise ja väärkohtlemise juhtumeid, teave puuetega roma laste olukorra kohta on puudulik ning puuetega lapsi häbimärgistatakse endiselt;

- CI. arvestades, et Ungari parlament võttis 5. mail 2020 vastu resolutsiooni, millega lükati tagasi naistevastase vägivalga ja perevägivalga ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon) ratifitseerimine;
- CJ. arvestades, et oma 16. juuli 2020. aasta otsuses kohtuasjas Rana vs. Ungari leidis Euroopa Inimõiguste Kohus, et on rikutud õigust eraelu austamisele Iraanist pärit transsoolise inimese puhul, kes oli saanud Ungaris varjupaiga, kuid ei saanud õiguslikult selles riigis oma sugu ja nime muuta; arvestades, et selle kohtuotsuse täitmise tõhustatud järelevalve on veel pooleli;
- CK. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik nõudis oma 14. juunil 2021. aastal tehtud avalduses tungivalt, et Ungari parlamendiliikmed lükkaksid tagasi muudatuste eelnõu, millega keelatakse arutelu seksuaalse ja soolise identiteedi ning mitmekesisuse üle; arvestades, et oma 13. detsembri 2021. aasta arvamuses 2021. aasta seaduse LXXIX (millega muudetakse teatavaid lastekaitse seadusi) kooskõla kohta rahvusvaheliste inimõiguste standarditega jõudis Veneetsia komisjon järeldusele, et muudatusi ei saa pidada Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja rahvusvaheliste inimõiguste standarditega kooskõlas olevaks, ning nõudis tungivalt, et Ungari ametivõimud tunnistaksid mitu sätet kehtetuks;
- CL. arvestades, et oma 2. juuli 2021. aasta arvamuses Ungari parlamendi poolt 2020. aasta detsembris vastu võetud põhiseaduse muudatuste kohta soovitas Veneetsia komisjon, et põhiseaduse muudatust, mis käsitleb abielu ühe mehe ja ühe naise liiduna, ning lisatud sätet, et „ema on naine, isa on mees“, ei tohiks kasutada võimalusena tühistada kehtivaid seadusi, mis käsitlevad mitteheteroseksuaalsete isikute kaitset, või muuta selliseid seadusi nende kahjuks; arvestades, et samuti soovitas Veneetsia komisjon, et põhiseaduse muudatuste tõlgendamine ja kohaldamine, eriti rakendusaktide koostamisel, peaks toimuma nii, et täielikult rakendataks mittediskrimineerimise põhimõtet kõikidel alustel, sealhulgas seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi alusel; arvestades, et lisaks märkis Veneetsia komisjon, et muudatus „Ungari kaitseb laste õigust sünnijärgsele soole vastavale enesemääratlusele“ tuleks kehtetuks tunnistada või seda muuta, tagamaks, et see ei jäta transsoolisi inimesi omandatud soolise identiteedi õigusliku tunnustamise õigusest ilma;
- CM. arvestades, et oma 18. oktoobri 2021. aasta arvamuses võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste edendamise seaduse ning põhiõiguste voliniku seaduse muudatuste kohta, mille Ungari parlament võttis vastu 2020. aasta detsembris, märkis Veneetsia komisjon,

et esineb riske, mis on seotud võrdõiguslikkust edendavate asutuste ühendamisega riiklike inimõiguste institutsioonidega, sealhulgas, kuid mitte ainult, institutsioonide kehtestatud võimalike erinevate traditsioonide, õiguslike menetluste ja lähenemisviisidega, ning täheldas, et põhiõiguste volinikule seaduse CXI alusel juba antud pädevuste ja Ungari võrdse kohtlemise ameti õigusjärglasena omandatud pädevuste kokkupõrge on selge näide riskist, mis võib kahjustada võrdõiguslikkuse edendamise ja diskrimineerimise vastu võitlemise valdkonnas tehtava töö tõhusust;

- CN. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik kinnitas oma 13. jaanuari 2022. aasta avalduses, et Ungari valitsuse otsus korraldada riiklik referendum laste juurdepääsu kohta seksuaalset sätumust ja sooidentiteeti käsitlevale teabele parlamendivalimistega samal päeval on äärmiselt kahetsusväärne, kuna see soodustab LGBTIQ-inimeste inimõiguste kasutamist poliitilistel eesmärkidel; arvestades, et 4. aprillil 2022. aastal rõhutas OSCE rahvusvaheline valimisvaatlusmissioon parlamendivalimistele ja referendumile järgnenud esialgsete tulemuste ja järelduste avalduses, et vastupidiselt väljakujunenud rahvusvahelisele heale tavale ei taganud rahvahääletuse õigusraamistik võrdseid võimalusi kampaaniate korraldamiseks ning valijaid ei teavitatud objektiivselt ja tasakaalustatult neile esitatud valikutest ega nende siduvast mõjust; arvestades, et Ungaris 3. aprillil 2022 toimunud LGBTIQ-inimeste vastane rahvahääletus oli kehtetu, kuna kumbki võimalus (jah või ei) ei saanud 50 % häältest; arvestades, et rahvahääletust on laialdaselt kritiseeritud mittediskrimineerimise põhimõtte rikkumise pärast;
- CO. arvestades, et 4. aprillil 2022. aastal rõhutas OSCE rahvusvaheline valimisvaatlusmissioon parlamendivalimistele ja referendumile järgnenud esialgsete tulemuste ja järelduste avalduses, et naised olid kampaanias ja kandidaatidena alaesindatud; arvestades, et 2022. aastal valitud Ungari parlamendis on naiste osakaal 14 %;
- CP. arvestades, et 25. märtsil 2022. aastal väljendas ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee oma lõppjäreldustes Ungari teise ja kolmanda aruande kohta muret selle pärast, et puuetega inimestel puudub mehhanism otsuste tegemiseks iseseisvalt, ning soovitas Ungaril muuta oma õigusakte, et tagada, et toetatud otsustamisel austatakse puuetega inimeste väärikust, autonoomiat, tahet ja eelistusi nende õigus- ja teovõime kasutamisel; arvestades, et komitee soovitas Ungaril samuti oma meetmed ümber kujundada ja suunata oma eelarved ümber kogukonnapõhistesse tugiteenustesse, nagu isiklik abi, et toetada puuetega inimeste iseseisvalt ja võrdset kogukonnas elamist;

Vähemuste hulka kuuluvate isikute, sealhulgas romade ja juutide õigused ning kaitse selliste vähemuste vastu suunatud vaenulike avalduste eest

- CQ. arvestades, et 9. juunil 2021 otsustas komisjon saata Ungarile ametliku kirja, kuna tema siseriiklikud õigusaktid ei ole täielikult kooskõlas ELi õigusnormidega, millega keelatakse diskrimineerimine vastavalt direktiivile 2000/43/EÜ²² (millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust) ja direktiivile 2000/78/EÜ²³ (millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel), milles nõutakse, et liikmesriigid kehtestaksid

²² EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22.

²³ EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16

diskrimineerimise eest tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused; arvestades, et suur muutus leidis aset 2020. aasta juulis, kui Ungari muutis riiklikku sanktsioonide süsteemi, kohustades kohtuid tegema otsuseid moraalse hüvitise maksmise kohta diskrimineerimise eest hariduse ja kutseõppe valdkonnas üksnes koolitus- või haridusteenuste vormis, mitte ühekordse maksena; arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt kutsunud liikmesriike üles võitlema romavastasuse vastu tõhusate seadusandlike ja poliitikameetmete abil;

- CR. arvestades, et 2. detsembril 2021 saatis komisjon Ungarile ametliku kirja nõukogu raamotsuse 2008/913/JSK²⁴ (teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega) ülevõtmise kohta, kuna Ungari õigusraamistikus ei kriminaliseerita rahvusvaheliste kuritegude avalikku õigustamist, eiramist või mitteoluliseks tunnistamist ega tagata, et rassistlikku ja ksenofoobset motiivi käsitatakse raskendava asjaoluna või et liikmesriikide kohtud võtavad sellist motivatsiooni mis tahes toimepandud kuriteo puhul arvesse;
- CS. arvestades, et 6. juunil 2019 märkis ÜRO rassilise diskrimineerimise likvideerimise komitee Ungari kaheksateistkümnenda kuni kahekümne viienda perioodilise aruande kohta tehtud lõppjäreldestes, et komitee on sügavalt mures rassistliku vaenukõne pärast romade, rändajate, pagulaste, varjupaigataotlejate ja muude vähemuste vastu, mis õhutab vihkamist ja sallimatust ning mõnikord lausa vägivalda selliste rühmade vastu, eelkõige juhtivate poliitikute poolt ja meedias, sealhulgas internetis; arvestades eelkõige seda, et komitee oli eriti mures teadete pärast, et avaliku elu tegelased, sealhulgas kõrgeimal tasandil, on teinud avaldusi, mis võivad edendada rassilist vihkamist, eelkõige 2015. aastal alanud valitsuse sisserände- ja pagulasvastase kampaania raames, ning rassiviha edendavate organisatsioonide kohaloleku ja toimimise pärast; arvestades, et kuigi komitee võttis teadmiseks teabe romade olukorra parandamiseks võetud meetmete kohta, sealhulgas tervishoiu ja hariduse valdkonnas, ning 2011. aasta riikliku sotsiaalse kaasamise strateegia raames, on komitee endiselt väga mures romade jätkuva diskrimineerimise ning segregatsiooni ja äärmise vaesuse pärast, millega nad silmitsi seisavad;
- CT. arvestades, et oma 26. mail 2020. aastal vastu võetud viiendas arvamuses Ungari kohta märkis Euroopa Nõukogu rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni nõuandekomitee, et kuigi Ungari oli säilitanud oma poliitika rahvusvähemuste toetamiseks kindla õigusraamistiku alusel, on endiselt vaja tegeleda struktuursete raskustega, millega romad kokku puutuvad kõigis avaliku ja eraelu valdkondades, sealhulgas hariduse, tööhõive, eluaseme ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse valdkonnas; arvestades, et komitee rõhutas vajadust võtta kiireloomulisi meetmeid, et parandada romade olukorda, võidelda haridussüsteemist varakult lahkumise vastu ning edendada kaasavat ja kvaliteetset haridust, sealhulgas segregeeritud piirkondades; arvestades samuti, et ebasoodsas olukorras olevates piirkondades on vaja tugevdada riikliku ja kohaliku poliitika vastastikust täiendavust, et pakkuda pikaajalisi lahendusi tööhõive- ja eluasemeprobleemidele, samas kui tervishoiu ja sotsiaalteenuste kättesaadavus on jätkuvalt seotud tõsiste praktiliste takistustega, mis halvendavad peamiselt roma naiste ja laste olukorda;

---

²⁴ ELT L 328, 6.12.2008, lk 55.

- CU. arvestades, et Euroopa Nõukogu ministrite komitee tuletas oma 16. septembri 2021. aasta otsuses, mis käsitleb Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste Horváth ja Kiss *vs.* Ungari täitmise üle tehtavat tõhustatud järelevalvet, meelde, et kõnealune kohtuasi puudutas roma laste diskrimineerivat ja väärat paigutamist vaimse puudega laste erikoolidesse ja nende üleesindatust sellistes erikoolides ning et riigil on positiivne kohustus vältida diskrimineerivate tavade põlistamist; arvestades, et komitee võttis teadmiseks ajakohastatud eksamisüsteemi kasutamise ja integreeritud haridust saavate laste arvu pideva kasvu ning julgustas Ungari ametivõime neid meetmeid jätkama; arvestades, et komitee kordas oma üleskutset ametiasutustele esitada näiteid haldus- ja õiguskaitsevahendite tõhususe kohta, täiendada sellega seoses esitatud statistilisi andmeid ning anda põhiõiguste volinikule lisateavet äsja kehtestatud menetluse kohta; arvestades, et komitee märkis, et võrdsete võimaluste eksperdi võimalik osalemine mitmeti ebasoodsas olukorras olevate laste õppimisostkuste uurimises on selles protsessis oluline tagatis;
- CV. arvestades, et kohtuasjas Balázs *vs.* Ungari tehtud Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmise järelevalve on endiselt pooleli ja et need käsitlevad diskrimineerimiskeelu rikkumist koostoimes ebainimliku või alandava kohtlemise keeluga, kuna ametiasutused ei ole viinud läbi tõhusaid uurimisi võimalike rassiliste põhjuste kohta, mis olid tinginud romadest taotlejate väärkohtlemise õiguskaitseametnike poolt;

Rändajate, varjupaigataotlejate ja pagulaste põhiõigused

- CW. arvestades, et 19. märtsil 2020 otsustas Euroopa Liidu Kohus kohtuasjas C-564/18: Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa), et direktiiviga 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta²⁵ on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis lubavad jätta rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjusel, et taotleja on saabunud asjaomase liikmesriigi territooriumile sellise riigi kaudu, kus teda ei kiusata taga või teda ei ähvarda tõsise kahju oht või kus on tagatud piisav kaitse; arvestades, et Euroopa Liidu Kohus jõudis järeldusele, et direktiiviga on vastuolus ka riigisisised õigusnormid, millega on kohtule, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätmise otsuse peale, nähtud lahendi tegemiseks ette kaheksapäevane tähtaeg, kui see kohus ei suuda niisuguse tähtaja jooksul tagada materiaalõigusnormide ja taotlejale liidu õigusega ette nähtud menetluslike tagatiste tõhusust;
- CX. arvestades, et 2. aprillil 2020 otsustas Euroopa Liidu Kohus liidetud kohtuasjades C-715/17, C-718/17 ja C-719/17, sealhulgas komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamise ajutine mehhanism), et kuna Ungari ei avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Ungari alates 25. detsembrist 2015 rikkunud nõukogu otsuse (EL) 2015/1601²⁶ artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt rikkunud selle otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid edasisi ümberpaigutamiskohustusi;

²⁵ ELT L 180, 29.6.2013, lk 60.

²⁶ Nõukogu 22. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks, ELT L 248, 24.9.2015, lk 80.

- CY. arvestades, et 14. mail 2020 otsustas Euroopa Liidu Kohus liidetud kohtuasjades C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU: Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság ja Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, et direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel²⁷ ning direktiivi 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded²⁸, tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi kodanikule pandud kohustus jääda püsivalt piiratud ja suletud transiiditsooni, kus tema liikumine on piiratud ja seda kontrollitakse, ning kust ta ei saa seaduslikult vabatahtlikult lahkuda üheski suunas, on vabaduse võtmine, mis on iseloomulik „kinnipidamisele“ nende direktiivide tähenduses; arvestades, et Euroopa Liidu Kohus märkis, et mitmed Ungari õigusnormid on ELi õigusega vastuolus;
- CZ. arvestades, et 17. detsembril 2020 otsustas Euroopa Liidu Kohus kohtuasjas C-808/18: komisjon vs. Ungari („Accueil des demandeurs de protection internationale“ – rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtt), et Ungari on rikkunud direktiividest 2008/115/EÜ, 2013/32/EL ja 2013/33/EL tulenevaid kohustusi i) nähes ette, et kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute rahvusvahelise kaitse taotlusi võib esitada üksnes Röscke ja Tompa transiiditsoonides, piirates samal ajal oluliselt nende taotlejate arvu, kellel on lubatud iga päev nendesse transiiditsoonidesse siseneda; ii) kehtestades rahvusvahelise kaitse taotlejate üldise kinnipidamise süsteemi Röscke ja Tompa transiiditsoonis; iii) lubades välja saata kõik riigi territooriumil ebaseaduslikult viibivad kolmanda riigi kodanikud, järgimata *acquis*’s ette nähtud menetlusi ja tagatise; ja iv) seades rahvusvahelise kaitse taotlejate õigusele jääda tema territooriumile tingimused, mis on liidu õigusega vastuolus; arvestades, et pärast Euroopa Liidu Kohtu otsust teatas 27. jaanuaril 2021 Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex) oma tegevuse peatamisest Ungaris; arvestades, et 12. novembril 2021 otsustas komisjon kaevata Ungari Euroopa Liidu Kohtusse, sest Ungari ei ole kohtuotsust täitnud, ja taotleda, et Euroopa Liidu Kohus määraks rahalise karistuse;
- DA. arvestades, et 9. juunil 2021 otsustas komisjon saata Ungari ametiasutustele ametliku kirja ja põhjendatud arvamuse, kuna nad ei ole täielikult üle võtnud direktiivi 2013/32/EL sätteid, mis käsitlevad isiklikku vestlust, arstlikku läbivaatust, saatjata lastele ja teismeliste antavaid tagatise ning varjupaigataotluse läbivaatamise menetlust;
- DB. arvestades, et 15. juulil 2021 otsustas komisjon kaevata Ungari Euroopa Liidu Kohtusse, leides, et uus varjupaigamenetlus on vastuolus direktiivi 2013/32/EL artikliga 6 tõlgendatuna Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 18 silmas pidades (kohtuasi C-823/21: komisjon vs. Ungari);
- DC. arvestades, et 16. novembril 2021 otsustas Euroopa Liidu Kohus kohtuasjas C-821/19: komisjon vs. Ungari („Incrimination de l’aide aux demandeurs d’asile“ – varjupaigataotlejatele antava abi kriminaliseerimine), et Ungari on rikkunud oma kohustusi, mis tulenevad i) direktiivi 2013/32/EL artikli 33 lõikest 2, kuna ta võimaldas rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata põhjusel, et taotleja on saanud tema territooriumile riigi kaudu, kus teda ei kiusata taga ega ähvarda tõsise kahju oht või kus on tagatud piisaval tasemel kaitse; ii) direktiivi 2013/32/EL artikli 8

²⁷ ELT L 348, 24.12.2008, lk 98.

²⁸ ELT L 180, 29.6.2013, lk 96.

lõikest 2 ja artikli 22 lõikest 1 ning direktiivi 2013/33/EL artikli 10 lõikest 4, kuna ta nägi oma riigisisises õiguses ette kriminaalkaristuse iga sellise isiku tegevuse eest, kes korraldava tegevuse raames osutab abi varjupaigataotluse tegemiseks või ametlikuks esitamiseks Ungari territooriumil, kui on võimalik väljaspool igasugust põhjendatud kahtlust tõendada, et see isik oli teadlik, et taotlust ei ole võimalik selle õiguse alusel rahuldada; ja iii) direktiivi 2013/32/EL artikli 8 lõikest 2, artikli 12 lõike 1 punktist c ja artikli 22 lõikest 1 ning direktiivi 2013/33/EL artikli 10 lõikest 4, kuna ta jättis riigi välispiirile lähenemise õigusest ilma igaühe, keda kahtlustatakse sellise süüteo toimepanemises;

- DD. arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik leidis oma 21. mai 2019. aasta aruandes, mis järgnes Ungari külastusele 4.–8. veebruaril 2019, et alates 2015. aastast Ungari valitsuse poolt sisserände ja varjupaigataotlejate suhtes võetud seisukoht on toonud kaasa õigusraamistiku, mis kahjustab varjupaigataotlejate vastuvõtmist ja pagulaseks tunnustatud isikute integreerimist, nagu on ette nähtud rahvusvaheliste inimõigustealaste kohustustega;
- DE. arvestades, et piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee rõhutas oma 17. märtsi 2020. aasta aruandes, mis järgnes Ungari külastusele 2018. aastal, et pärast piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee 2017. aasta erakorralist külastust ei ole midagi tehtud, et kehtestada tõhusad kaitsemeetmed, et vältida Ungari politseiametnike poolt Serbiasse piiritara kaudu tagasi saadetud isikute väärkohtlemist, ning samuti oli selge, et endiselt puuduvad õiguskaitsevahendid, mis suudaksid pakkuda sellistele isikutele tõhusat kaitset sunniviisilise tagasisaatmise ja/või väljasaatmise, sealhulgas ahelväljasaatmise eest;
- DF. arvestades, et ÜRO rassilise diskrimineerimise likvideerimise komitee väljendas oma 6. juuni 2019. aasta Ungari kohta koostatava kombineeritud 18.–25. perioodi aruande lõppjäreldustes muret varjupaigataotlejate, pagulaste ja rändajate äärmiselt murettekitava olukorra pärast ning selle pärast, et tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet ei ole õigusaktides ja praktikas täielikult järgitud; arvestades, et ÜRO rassilise diskrimineerimise likvideerimise komitee oli sügavalt mures ka teadete pärast, et õiguskaitseametnikud kasutavad ülemäärast jõudu ja liigset vägivalda kolmandate riikide kodanike suhtes kõikjal Ungaris ja tõrjuvad samal ajal tagasi neid, kes on Serbia piiri lähedal, tekitades nii vigastusi ja tervisekahjustusi;
- DG. arvestades, et 2. märtsil 2021 otsustas Euroopa Inimõiguste Kohus kohtuasjas R. R. jt vs. Ungari, et esimesele hagejale (R. R.) antud puuduliku toidu ja teiste hagejate (rase naine ja lapsed) riigis viibimise tingimuste tõttu on rikutud ebainimliku või alandava kohtlemise keeldu; arvestades, et Euroopa Inimõiguste Kohus märkis ka seda, et taotlejate viibimine transiiditsoonis oli sisuliselt *de facto* vabaduse võtmine ning et ametiasutuste ametliku otsuse ja mis tahes menetluse puudumine, millega kohus oleks saanud kiiresti otsustada nende kinnipidamise seaduslikkuse üle, tingisid õiguse isikuvabadusele ja -puutumatusse rikkumise; arvestades, et Euroopa Inimõiguste Kohus jõudis sarnastele järeldustele oma 24. veebruari 2022. aasta otsuses kohtuasjas M. B. K. jt vs. Ungari ja oma 2. juuni 2022. aasta otsuses kohtuasjas H. M. jt vs. Ungari; arvestades, et nende kohtuotsuste täitmise tõhustatud järelevalve on veel pooleli;

- DH. arvestades, et ÜRO rändajate inimõiguste eriraportöör kordas oma 11. mai 2020. aasta aruandes, mis järgnes Ungari külastusele 2019. aastal, nõudmist Ungari valitsusele viia läbi praeguse olukorra ja oma rändepoliitika sisuline ümberhindamine ning märkis, et Ungari peaks lõpetama nn kriisiolukorra, mis ei vasta tegelikkusele ning millel on olnud tõsine negatiivne mõju rändajate ja varjupaigataotlejate inimõigustele, kodanikuühiskonna organisatsioonide vabadusele ja kohtuvõimule, ning lõpetama kõik muud sarnase olemuse ja tagajärgedega piiravad meetmed;
- DI. arvestades, et 8. juulil 2021 otsustas Euroopa Inimõiguste Kohus kohtuasjas Shahzad vs. Ungari, et hageja suhtes on kohaldatud „kollektiivset“ väljasaatmist, kuna tema individuaalset olukorda ei tehtud kindlaks ametivõimude poolt, kes ei olnud pakkunud tõelisi ja tõhusaid võimalusi Ungarisse sisenemiseks, hagejat ei saadetud välja tema käitumise tõttu ja ta ei saanud kasutada ühtegi asjakohast õiguskaitsevahendit; arvestades, et selle kohtuotsuse täitmise tõhustatud järelevalve on veel pooleli;
- DJ. arvestades, et 2. detsembril 2021 tuletas Euroopa Nõukogu ministrite komitee oma otsuses, mis käsitleb Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuse täitmise pooleli olevat tõhustatud järelevalvet kohtuasjas Ilias ja Ahmed vs. Ungari, meelde, et see juhtum puudutab Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 3 sätestatud niisuguse menetlusliku kohustuse rikkumist, mille kohaselt tuleb hinnata väärkohtlemise ohtu enne varjupaigataotlejate Serbiasse väljasaatmist, tuginedes üldisele eeldusele, et tegemist on „turvalise kolmanda riigiga“, ning märkis sügava kahetsusega, et ei ole võetud meetmeid, et teha Serbia puhul „turvalise kolmanda riigi“ seadusliku eelduse vajalik ümberhindamine, ning kordas kindlalt oma üleskutset teha niisugune ümberhindamine viivitamata ja kooskõlas Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika nõuetega ning esitada selle põhjendused ja tulemused; arvestades, et Euroopa Nõukogu ministrite komitee märkis tõsise murega ka seda, et hoolimata oma varasemas otsuses väljendatud muredest, on jätkunud sunniviisiline väljasaatmine ilma nõuetekohase menetluseta, ning kordas tungivalt oma üleskutset Ungari ametivõimudele täita täielikult Euroopa Inimõiguste Kohtu otsusest tulenevaid nõudeid ning tagada, et sunniviisiline tagasisaatmine toimuks nõuetekohaste menetluste ja kaitsemeetmete abil, eelkõige seoses iga isiku õigusega taotleda varjupaika, nagu on sätestatud rahvusvahelises õiguses;
- DK. arvestades, et endiselt on pooleli järelevalve Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmise üle kohtuasjas Nabil jt vs. Ungari, mis käsitleb varjupaigataotlejate õiguse vabadusele ja turvalisusele rikkumist seoses nende kinnipidamisega kuni nende varjupaiganõude põhjendatuse läbivaatamiseni;

Majanduslikud ja sotsiaalsed õigused

- DL. arvestades, et oma 20. juuli 2020. aasta soovitusel, milles käsitletakse Ungari 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta, soovitas nõukogu Ungaril võtta meetmeid, et tegeleda tervishoiuvaldkonna töötajate nappusega ning tagada elutähtsate meditsiinivahendite piisav tarnimine ja taristu, et suurendada tervishoiusüsteemi vastupanuvõimet, parandada juurdepääsu kvaliteetsetele ennetus- ja esmatasandi tervishoiuteenustele, kaitsta tööhõivet tõhustatud lühendatud tööaja korralduse ja tõhusa aktiivse tööturupoliitika abil ning pikendada töötushüvitiste kestust, parandada sotsiaalabi

piisavust ning tagada kõigile juurdepääs põhiteenustele ja kvaliteetsele haridusele;

- DM. arvestades, et oma 18. juuni 2021. aasta soovitusel, milles esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta²⁹, soovitas nõukogu seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust;
- DN. arvestades, et ÜRO Lapse Õiguste Komitee soovitas oma 3. märtsi 2020. aasta Ungari kohta koostatava kuuenda perioodilise aruande lõppjärel dustes, et Ungari jätkaks investeerimist vaesuse kaotamise meetmetesse, pöörates erilist tähelepanu roma lastele ja sotsiaal-majanduslikult mahajäänud piirkondades elavatele lastele, ning väljendas tõsist muret haridussüsteemist varakult lahkuvate õpilaste arvu pärast, kellest enamik on pärit ebasoodsast keskkonnast, riiklike koolide jagamise pärast usukogukondadesse, mis võib aidata kaasa usul ja veendumustel põhinevale segregatsioonile, ning roma laste jätkuva segregatsiooni pärast hariduses, hariduslõhe pärast roma laste ja muudest kogukondadest pärit laste vahel, ametlike andmete puudumise pärast roma laste kohta hariduses, koolis käivate laste, eelkõige LGBTI-lastest kiusamise, väärkohtlemise ja tõrjutuse pärast, selliste distsipliinimeetodite kasutamise pärast koolides, mis ei kaitse lapsi füüsilise ega vaimse vägivalla eest;
- DO. arvestades, et 11. veebruaril 2022 andis Ungari valitsus välja erakorralise dekreeidi, milles määrati kindlaks „vajalikud miinimumteenused“, mida tuleb streigiseaduse kohaselt osutada streigi ajal, andes sellele sedavõrd laia tõlgenduse, mis muudab streikimise võimatuks; arvestades, et dekreediga piirati nende õpetajate õigusi, kes olid teatanud kavatsusest streikida 16. märtsil 2022;
- DP. arvestades, et alates avalikes kohtades alalise elukoha keelu kehtestamisest taotlesid mitmed üldkohtud, et konstitutsioonikohus tühistaks seaduse, väites, et see seadus on mitmel põhjusel põhiseadusvastane; arvestades, et pärast pikka viivitust lükkas konstitutsioonikohus tervikuna tagasi kõik üldkohtute poolt esitatud petitioonid ning ei võtnud arvesse ühtegi avaldust, mis ei toetanud valitsuse põhjendusi; arvestades, et kodutuse puhul keskendub sotsiaalkindlustussüsteem peamiselt sellele, et kuulutada kodutute viibimine avalikes kohtades ebaseaduslikuks, ja karistusmeetmetele, selle asemel, et keskenduda sotsiaalsele kaasatusele;

o

o o

1. kordab, et mured on seotud järgmiste probleemidega Ungaris:
  - põhiseadusliku ja valimissüsteemi toimimine;
  - kohtute ja muude institutsioonide sõltumatus ning kohtunike õigused;

---

²⁹ ELT C 304, 29.7.2021, lk 78.

- korruptsioon ja huvide konfliktid;
  - eraelu puutumatus ja andmekaitse;
  - väljendusvabadus, sealhulgas meedia mitmekesisus;
  - akadeemiline vabadus;
  - usuvabadus;
  - ühinemisvabadus;
  - õigus võrdsele kohtlemisele, sealhulgas LGBTIQ-inimeste õigused;
  - vähemuste, sh romade ja juutide õigused ning kaitse nende vähemuste vastu suunatud vaenulike avalduste eest;
  - rändajate, varjupaigataotlejate ja pagulaste põhiõigused;
  - majanduslikud ja sotsiaalõigused;
2. on veendunud, et parlamendi resolutsioonides toodud faktid ja suundumused kokkuvõetuna kujutavad endast süsteemset ohtu ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustele ning ilmset ohtu, et neid väärtusi rikutakse oluliselt; väljendab sügavat muret Ungari valitsuse tahtlike ja süstemaatiliste pingutuste pärast õõnestada ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu alusväärtusi ning mõistab need hukka; rõhutab, et need suundumused on pärast ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaldamist oluliselt halvenenud; rõhutab, et Ungari valitsus vastutab ELi õiguse ja ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustega kooskõla taastamise eest ning väljendab sügavat kahetsust, et otsustavate ELi meetmete puudumine on kaasa aidanud demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste lagunemisele Ungaris, muutes riigi vastavalt asjakohastele näitajatele autokraatliku valimismudeliga hübriidrežiimiks;
3. mõistab hukka nõukogu suutmatuse teha käimasolevas ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohases menetluses sisulisi edusamme; nõuab tungival, et nõukogu tagaks kuulamiste toimumise käimasolevate ELi lepingu artikli 7 kohaste menetluste kestel vähemalt kord igal eesistumisperioodil ning et kuulamistel käsitletak ka õigusriiki, demokraatiat ja põhiõigusi mõjutavaid viimaseid arengusuundi; kutsub nõukogu üles avaldama pärast igat kuulamist põhjalikud protokollid; rõhutab, et nõukogus ei ole vaja ühehäälselt otsust selleks, et teha artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks liidu väärtuste olulise rikkumise ilmne oht, ega ka selleks, et anda kõnealustele liikmesriikidele spetsiifilisi soovitusi ja määrata kindlaks nende soovitude rakendamise tähtaeg; kordab oma üleskutset nõukogule seda teha ja rõhutab, et edasised viivitused selliste meetmete võtmisel tähendaks, et nõukogu ise rikub õigusriigi põhimõtet; rõhutab, et liikmesriikidel on kohustus tegutseda ühiselt ja teha lõpp rünnakutele ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustele; kutsub nõukogu üles andma Ungarile võimalikult kiiresti soovitusel, et lahendada parlamendi 12. septembri 2018. aasta resolutsioonis ja käesolevas resolutsioonis nimetatud probleemid, ning paluma Ungaril järgida kõiki nimetatud kohtuotsuseid ja soovitusi, sealhulgas neid, mis on seotud 3. aprillil 2022. aastal toimunud üldvalimistega; nõuab kindlalt, et kõigis ELi lepingu artikliga 7 seotud menetlustes peaks parlamendil olema

võimalik esitada nõukogule oma põhjendatud ettepanek, osaleda ELi lepingu artikli 7 kohastel kuulamistel ning saada menetluse igas etapis viivitamata ja täielikult teavet;

4. kutsub nõukogu ja komisjoni üles pöörama rohkem tähelepanu õigusriigi süsteemsele lammutamisele, aga ka parlamendi resolutsioonides tuvastatud ELi väärtuste eri rikkumiste vahelisele vastastikkusele mõjule; rõhutab, et kui õigusriigi põhimõtte rikkumisi ei kontrollita, õhnestab see demokraatlikke institutsioone ning mõjutab lõpuks kõigi nende inimeste inimõigusi ja elusid riigis, kus need rikkumised toime pandi; rõhutab, et liit peaks kaitsma kõiki ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi ühesuguse otsustavusega;
5. kutsub komisjoni üles kasutama täielikult ära olemasolevaid vahendeid, eelkõige kiirendatud rikkumismenetlusi, ajutiste meetmete taotlusi Euroopa Liidu Kohtus ja kohtuotsuste rakendamata jätmist puudutavaid meetmeid, reageerimaks ilmsele ohule, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi; tuletab meelde õigusriigi tingimuslikkuse määruse tähtsust ja väljendab heameelt otsuse üle rakendada seda Ungari puhul, olgugi et pärast pikka viivitust ja piiratud kohaldamisalaga; kutsub komisjoni üles võtma määruse alusel viivitamata meetmeid seoses muude õigusriigi põhimõtete rikkumistega, eelkõige kohtute sõltumatusega seoses ja muudel põhjustel, mida komisjon käsitles 19. novembril 2021. aastal Ungarile saadetud kirjas; rõhutab asjaolu, et õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohaldamine on artikli 7 kohast menetlust täiendav vahend, mis on vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides ja mis jõustus 2021. aasta jaanuaris, ning kutsub komisjoni üles võtma kõiki vajalikke meetmeid selle tõhusaks täitmise tagamiseks; võtab teadmiseks taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite väärkasutamise ohu ning kordab oma nõudmist, et komisjon hoiduks Ungari kava heakskiitmisest, kuni Ungari on täielikult täitnud kõik Euroopa poolaasta riigipõhised soovitusel õigusriigi valdkonnas ning kuni ta on täitnud kõik asjakohased Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused; ootab, et komisjon välistab enne partnerluslepingute ja ühtekuuluvuspoliitika programmide heakskiitmist ühtekuuluvuspoliitika programmidest tulenevad mis tahes riskid, mis võivad kaasa aidata ELi rahaliste vahendite väärkasutamisele või õigusriigi põhimõtte rikkumisele; kutsub komisjoni üles kohaldama ühissätete määrust³⁰ ja finantsmäärust³¹ rangemalt, et võidelda ELi rahaliste vahendite väärkasutamise vastu poliitilistel eesmärkidel; on seisukohal, et nende õigusaktide kohaldamine ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste kaitsmiseks on veelgi pakilisem ajal, mil neid väärtusi ohustab Venemaa Ukraina-vastane sõda ja tema poolt võetavad ELi-vastased meetmed;
6. kutsub komisjoni üles toetama Ungari sõltumatut kodanikuühiskonda, mis kaitseb ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi, kasutades selleks eelkõige kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi; kordab oma üleskutset komisjonile võtta vastu terviklik kodanikuühiskonna strateegia, et kaitsta ja arendada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi liidus, millesse on integreeritud kõik olemasolevad vahendid ja mis sisaldab spetsiifilisi meetmeid, et kaitsta ja tugevdada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi;
7. kordab oma üleskutset komisjonile ja nõukogule alustada parlamendiga viivitamata institutsioonidevahelise kokkuleppe vormis läbirääkimisi ELi demokraatia, õigusriigi ja

³⁰ ELT L 231, 30.6.2021, lk 159.

³¹ ELT L 193, 30.7.2018, lk 1.

põhiõiguste mehhanismi üle, mis hõlmaks ELi institutsioonide vahelist alalist poliitikatsüklit;

8. väljendab heameelt Euroopa tuleviku konverentsi järelduste üle, eelkõige nende üle, mis sisalduvad ettepanekus 25, mis käsitleb õigusriiki, demokraatlikke väärtusi ja Euroopa identiteeti, ning kordab vajadust tugevdada liidu aluseks olevate väärtuste kaitsmise menetlust ning selgitada põhiväärtuste rikkumise tuvastamist ja tagajärgi;
9. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile ning Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile.

SELETUSKIRI

Euroopa Liit (edaspidi „EL“) rajaneb Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artiklis 2 sätestatud sellistel ühistel väärtustel nagu inimväärikus, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamisel. Need väärtused on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.

ELil on vahendid nende ühiste väärtuste kaitsmiseks. Nende seas on ELi lepingu artikliga 7 Euroopa Liidu Nõukogule antud volitused ühe kolmandiku liikmesriikide, Euroopa Parlamendi või Euroopa Komisjoni ettepaneku alusel järeldada ilmset ohtu, et mõni liikmesriik rikub oluliselt ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi.

12. septembril 2018 kasutas Euroopa Parlament esimest korda oma õigust algatada ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohane menetlus, võttes vastu raporti 2017/2132(INL) ettepaneku kohta, millega kutsutakse nõukogu üles järeldama ilmset ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi.

Euroopa Parlament tuvastas 12 valdkonda, kus tema arvates saab järeldada ilmset ohtu, et Ungari rikub oluliselt ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi. Need on järgmised:

- 1) põhiseadusliku ja valimissüsteemi toimimine;
- 2) kohtute ja muude institutsioonide sõltumatus ning kohtunike õigused;
- 3) korrupsioon ja huvide konfliktid;
- 4) eraelu puutumatus ja andmekaitse;
- 5) väljendusvabadus;
- 6) akadeemiline vabadus;
- 7) usuvabadus;
- 8) ühinemisvabadus;
- 9) õigus võrdsele kohtlemisele;
- 10) vähemuste, sh romade ja juutide õigused ning kaitse nende vähemuste vastu suunatud vaenulike avalduste eest;
- 11) rändajate, varjupaigataotlejate ja pagulaste põhiõigused;
- 12) majanduslikud ja sotsiaalõigused;

See annab nõukogule selge aluse kasutada ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohast menetlust, alustada dialoogi korrapärase ja põhjalike kuulamiste raames ning kaaluda Ungarile soovitude andmist.

Alates raporti 2017/2132(INL) vastuvõtmisest on Euroopa Komisjon ja sellised rahvusvahelised organisatsioonid nagu ÜRO, Euroopa Nõukogu ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon (edaspidi „OSCE“), samuti teadlased ja kodanikuühiskonna organisatsioonid aidanud selgust tuua murettekitavatele arengusuundadele nendes 12 valdkonnas. Muu hulgas on Euroopa Komisjon oma õigusriigi olukorda käsitlevate 2020., 2021. ja 2022. aasta aruannete Ungarit käsitlevas peatükis esile toonud arvukaid murekohti sellistes valdkondades nagu põhiseadusliku süsteemi toimimine, kohtusüsteemi sõltumatus, korrupsioon ja huvide konfliktid ning väljendusvabadus.

Samuti on Euroopa Parlament korduvalt väljendanud muret õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste olukorra kiire halvenemise pärast Ungaris, näiteks oma resolutsioonis (2021/2711(RSP)) õigusriigi olukorra kohta Euroopa Liidus ja tingimuslikkuse määruse (EL, Euratom) 2020/2092 kohaldamise kohta ning hiljem oma 6. juuli 2021. aasta resolutsioonis (2021/2780(RSP)) ELi õiguse ja LGBTIQ kodanike õiguste rikkumise kohta Ungari parlamendis vastuvõetud seadusemuudatuse tagajärjel.

Samal ajal märkis Euroopa Parlament oma 16. jaanuari 2020. aasta (2020/2513(RSP)) ja 3. mai 2022. aasta resolutsioonis (2022/2647(RSP)) Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel toimuvate kuulamiste kohta Poola ja Ungari küsimuses murega, et ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaseid kuulamisi ei ole korraldatud korrapäraselt, struktureeritult ja avatult, ning on tungivalt nõudnud, et ELi nõukogu eesistujariigid tagaksid nende kuulamiste toimumise vähemalt kord poolaastas.

Alates 12. septembrist 2018 on ainult ELi nõukogu eesistujariigid Soome, Portugal ja Prantsusmaa korraldanud Ungari valitsuse kuulamisi. Isegi kui ELi lepingu artikli 7 lõige 1 kujutab endast ennetavat etappi, mille eesmärk on luua alus dialoogi alustamiseks asjaomase liikmesriigiga ja vältida võimalikke piiravaid meetmeid, takistab korrapärase kuulamiste puudumine ELi kooskõlastatud tegevust, et kaitsta oma ühiseid väärtuseid, millel on negatiivne mõju liidu mainele ning tõhususele ja usaldusväärsusele põhiõiguste, inimõiguste ja demokraatia kaitsmisel kogu maailmas.

Samuti on parlament rõhutanud, et kuulamised saavad olla tulemuslikud üksnes juhul, kui nõukogu võtab nende suhtes järeelmeetmeid, andes asjaomastele liikmesriikidele soovitusi, nagu on sätestatud ELi lepingu artikli 7 lõikes 1, ning tungivalt nõudnud, et nõukogu jätkaks kiiresti Ungari valitsusele suunatud soovitude vastuvõtmist.

Arvestades ELi, rahvusvahelisel, kodanikuühiskonna ja akadeemilisel tasandil saavutatud laialdast üksmeelt selles osas, et õigusriigi olukord on Ungaris kiiresti halvenenud, nõukogu tasandil puuduvad ELi lepingu artikli 7 lõike 1 osas edusammud ning olemasolevate vahendite, näiteks tingimuslikkuse määruse kasutamise osas on Euroopa Komisjoni reaktsioon aeglane, on raportöör otsustanud algatada nõusoleku vaheraporti, mis käsitleb ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus, millega tehakse Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks, kas on olemas ilmne oht, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi.

Raportöör, kes nimetati parlamendi koosseisu 9. ametiaja alguses Ungari olukorra alaliseks raportööriks, on viimase kolme aasta jooksul olukorda tähelepanelikult jälginud, suheldes tihedalt ja korrapäraselt Euroopa Komisjoni, Euroopa Liidu Nõukogu, rahvusvaheliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja akadeemiliste ringkondadega.

Raportöör juhtis 2021. aasta 29. septembrist 1. oktoobrini Euroopa Parlamendi ametlikku delegatsiooni lähetusel Budapesti Ungaris. Kuigi lähetust lükati pandeemiast tingitud olukorra tõttu mitu korda edasi, võimaldas see alustada dialoogi ja koguda Ungari ametnike, ametiasutuste, opositsioonierakondade, kultuuriinstitiutide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide seisukohti. Lähetuse aruandes märgitakse selgelt, et endiselt on tõsisteks murekohtadeks demokraatia, õigusriik ja põhiõigused ning olukord ei ole alates 2018. aastast mitte paranenud, vaid halvenenud.

Käesoleva raportiga ajakohastatakse raportit 2017/2132(INL) ettepaneku kohta, millega kutsutakse nõukogu üles järeldama ilmset ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi. Selles järgitakse sama struktuuri ja metoodikat ning antakse põhjalik ülevaade viimastest arengusuundadest, faktidest ja suundumustest raportis 2017/2132(INL) käsitletud 12 valdkonnas.

Seetõttu kasutab raportöör viiteid Euroopa Komisjoni, ELi asutuste, Euroopa Nõukogu, OSCE ja ÜRO aruannetele ja soovitudele. Raportis viidatakse ka Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikale ning Euroopa Komisjoni algatatud rikkumismenetlustele. Lisaks on kasutatud viiteid rahvusvaheliselt tunnustatud näitajatele, et täiendada neid järeldusi ja anda võimalikult täpne ülevaade olukorrast alates 12. septembrist 2018. Raportisse lisati läbivalt ka AFCO-komisjoni arvamuse järeldusi ja soovitusi.

Raportöör tänab siiralt sidusrühmi, kes andsid oma panuse raporti koostamisse, osalesid LIBE-komisjoni lähetusel Budapesti ja ettevalmistaval variraportööride koosolekul 22. aprillil 2022, samuti AFCO-komisjoni seisukohtade esitamise eest.

Nende järelduste põhjal korratakse käesolevas raportis, et Euroopa Parlamendi mured on endiselt seotud 12 valdkonnaga, mida käsitleb raport 2017/2132(INL). Raportis jõutakse järeldusele, et selles esile toodud faktid ja suundumused ilmestavad asjaolu, et esineb süsteemne oht ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustele ja ilmne oht, et neid väärtuseid oluliselt rikutakse, ning raportis mõistetakse hukka Ungari valitsuse tahtlikud ja süsteemsed pingutused õõnestada neid alusväärtusi. Üldiselt väljendatakse raportis kahetsust, et otsustavate ELi meetmete puudumine on kaasa aidanud demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste kokkuvarisemisele Ungaris ning ühe liikmesriigi muutmisele autokraatliku valimismudeliga hübriidrežiimiks.

Võttes arvesse neid äärmiselt murettekitavaid järeldusi, loodab raportöör väga, et käesolev raport annab nõukogule aluse hiljutiste murettekitavate suundumuste käsitlemiseks Ungari valitsuse eelseisvatel ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohastel kuulamistel. Samuti julgustab raportöör ELi eesistujariike kasutama seda raportit selleks, et alustada kiiresti tööd Ungari valitsusele suunatud soovitustega.

Neli aastat pärast seda, kui Euroopa Parlament algatas ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohase menetluse, kordab raportöör tungivat nõudmist, et komisjon ja nõukogu kasutaksid kõiki nende käsutuses olevaid vahendeid õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste taastamiseks Ungaris. Kuna olukord halveneb märkimisväärselt miljonite kodanike ja Euroopa projekti kui terviku kahjuks, on viimane aeg, et kõik ELi institutsioonid tegutseksid ühiselt ja teeksid lõpu ELi alusväärtuste süsteemsetele rikkumistele.

VÄHEMUSE ARVAMUS

Autorid: Jorge Buxadé Villalba (ECR), Jean-Paul Garraud (ID), Balázs Hidvéghi (NI), Patryk Jaki (ECR), Vincenzo Sofo (ECR), Annalisa Tardino (ID), Jadwiga Wiśniewska (ECR)

Käesoleva raporti ametlik eesmärk on jälgida õigusriigi põhimõtte nn rikkumisi Ungaris. Niisuguse raporti eeltingimuseks peab olema objektiivsus, selgete kriteeriumide kasutamine ja faktide range järgimine. Samas sarnaselt varasematele LIBE-komisjonis vastu võetud dokumentidele põhineb raport subjektiivsetel arvamustel ja poliitiliselt kallutatud avaldustel ning kajastab ebamääraseid muresid, väärtushinnanguid ja topeltstandardeid. Mitmel juhul tuuakse esile juhtumeid, mille vastutavad asutused on juba ammu lahendanud või mis puudutavad avaliku arutelu küsimusi ja kuuluvad liikmesriikide ainupädevusse. Kogu raportis ei osuta raportöör mitte ühelegi õigusriigi põhimõtte tegelikule rikkumisele. Tekst kajastab üldtuntud narratiivi, milles mõistetakse hukka „üldine õigusriigi olukord“, põhjendamata seejuures ühtegi spetsiifilist rikkumist. See tekst on föderalistlike Euroopa tasandi erakondade järjekordne katse rünnata ideoloogilistel põhjustel Ungarit ning tema kristlik-demokraatlikku ja konservatiivset valitsust. Käesolev raport on Euroopa Parlamendi pettumust valmistav dokument, seda eriti ajal, mil Euroopa Liidu ühtsus peaks olema olulisem kui kunagi varem.

19.5.2022

PÕHISEADUSKOMISJONI ARVAMUS

kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonile

mis käsitleb ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus, millega tehakse Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks, kas on olemas ilmne oht, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi (2018/0902R(NLE))

Arvamuse koostaja: Włodzimierz Cimoszewicz

PA_Consent_Interim

ETTEPANEKUD

Põhiseaduskomisjon palub vastutaval kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonil lisada oma raportisse järgmised ettepanekud:

1. väljendab sügavat muret Ungari valitsuse tahtlike ja süstemaatiliste pingutuste pärast õõnestada ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu alusväärtusi, eelkõige põhiseadusliku kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi kaotamise, kohtusüsteemi sõltumatuse piiramise, riikliku valimissüsteemi tahtliku muutmise, põhiõiguste nagu sõnavabaduse, hariduse ja akadeemiliste vabaduste, ülikoolide autonoomia, meedia mitmekesisuse ja meedia sõltumatuse ohustamise ning võrdse kohtlemise õiguse ning rändajate ja varjupaigataotlejate õiguste proovile panemisega; rõhutab, et need suundumused on pärast Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 kohaldamist oluliselt halvenenud ning COVID-19 kriis on neid võimendanud;
2. nõuab kindlalt, et tuleb vältida ELi väärtustele *de facto* hierarhia kehtestamist; rõhutab, et oluline on tagada mitte ainult õigusriigi põhimõtte, vaid ka muude liidu väärtuste, sealhulgas põhiõiguste ja demokraatia laiema spektri nõuetekohane hindamine;
3. tuletab meelde, et õigusriik ei tähenda seadusriiki, vaid seda iseloomustab legitiimsuse põhimõtte, mis tähendab läbipaistvat, aruandekohustuslikku, demokraatlikku ja pluralistlikku protsessi seaduste kehtestamiseks; taunib asjaolu, et Ungari põhiseaduslikku tasakaalu on jätkuvalt märkimisväärselt muudetud alusseaduste ja põhiseaduslike muudatuste teadlikult ulatusliku ja instrumentaalse kasutamisega, et kinnistada põhiseaduslikul tasandil tehtavate muudatustega küsimusi, mida tegelikult tuleb reguleerida tavapärase õigusaktidega, ning et seda tehakse ilma avaliku aruteluta või vaid piiratud aruteluga ja kiirendatud korras ilma opositsiooni või kodanikuühiskonna tõhusa kaasamiseta; rõhutab, et selline suundumus, millega küsimused lahendatakse põhiseaduslikul tasandil, on probleemne nii põhiseaduse kui ka tavaseaduste suhtes, kujutab endast ohtu õigusriigi põhimõttele, on vastuolus põhiseaduslike tavade ja liikmesriikide ühiste põhimõtetega ning on olnud ELi, Euroopa Nõukogu, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ja Euroopa Julgeoleku- ja

Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) avatud ja järjepideva kriitika objektiks; mõistab hukka erakorraliste volituste ülemäärase kasutamise koos ilma piiranguteta eriolukorra väljakuulutamise ja COVID-19 pandeemia alguses, andes valitsusele täieliku kaalutlusõiguse selle olukorra pikendamiseks või lõpetamiseks, millele lisandus valitsusele antud volitus tühistada mis tahes seadused tavalise valitsuse määrusega; rõhutab, et sellised meetmed peaksid olema vajalikud ja proportsionaalsed ning nende üle seadusandliku järelevalve tegemiseks peaksid olema asjakohased põhiseaduslikud tagatised;

4. rõhutab, et mitme hiljuti vastu võetud põhiseaduse või alusseaduste sätte eesmärk on olnud piirata tsiviilõiguslike asutuste (näiteks ülikoolide) tegevust või luua tarbetuid takistusi muudatuste tegemiseks, mis on vajalikud valimiste tõhusaks administreerimiseks; rõhutab lisaks, et Ungari valitsus on peale surunud mitmetesse tavaseadustesse kiirkorras ilma igasuguse konsultatsioonita muudatuste tegemist, millel on olnud kaugeleulatuv negatiivne mõju põhiõigustele ja võrdse kohtlemise õigusele; rõhutab, et valimisi käsitlevate sätete kehtestamine tõi eelkõige erakondadele kaasa suuremad takistused üleriikliku nimekirjaga kandideerimiseks, mille peamine tagajärg on juba valitute eelistamine¹; rõhutab, et komme võtta selliseid seadusi vastu vahetult enne valimisi on vastuolus väljakujunenud tava ja Veneetsia komisjoni õigusriigi põhimõtete kontrollnimekirjas olevate soovitusetega; tuletab meelde, et OSCE/ODIHR otsustas saata Ungari 2022. aasta parlamendivalimistele täiemahulise valimisvaatlusmissiooni seoses murega demokraatlike valimiste tingimuste üldise halvenemise, kohtusüsteemi sõltumatuse ja meediavabaduse pärast; tuletab meelde, et nii OSCE/ODIHR kui ka GRECO 2018. aasta parlamendivalimiste järgselt esitatud soovitusi, eelõige neid, mis puudutavad kampaania rahastamist, ei ole suuremas osas arvesse võetud, mis on kampaania rahastamise läbipaistvust ja aruandekohustust negatiivselt mõjutanud; tuletab meelde, et valimisvaatlusmissioon tõstatas 4. aprillil 2022 uusi mureküsimusi;
5. rõhutab, et OSCE on oma 2022. aasta Ungari parlamendivalimiste vaatlusmissiooni esialgsete leidude ja järelduste aruandes² seisukohal, et kuigi valimistel pakuti valijatele erinevaid alternatiive ja valimised olid hästi korraldatud, varjutas valimisprotsessi valitsuse teabe ja valitseva koalitsiooni sõnumite laiaulatuslik kattumine, mis hägustas riigi ja erakonna vahelist piiri, ning meedia kallutatus ja kampaania läbipaistmatu rahastamine;
6. väljendab muret meetmete pärast, mida Ungari valitsus on võtnud, et veelgi piirata kohtusüsteemi sõltumatust, eelkõige nõrgendades riikliku kohtute nõukogu (*Országos Bírói Tanács* (OBT)) volitusi, muutes kohtunike ametisse nimetamise menetlust ja suurendades kõrgeima kohtu esimehe haldusvolitusi, mis toimus täielikult ilma kohtusüsteemi osavõetuta; tuletab meelde, et kohtusüsteemi usaldusväärsus ja sõltumatus on vastastikuse usalduse oluliseks allikaks ELis ning selle puudumine võib ELi pöördumatult kahjustada, kuna liikmesriikide kohtunikud on ELi õiguse kohtunikud ja

---

¹ [Demokraatlike Valimiste Nõukogu poolt oma 72. koosolekul \(Veneetsias ja veebis, 14. oktoober 2021\) heaks kiidetud ja Veneetsia komisjoni poolt oma 128. istungjärgul \(Veneetsias ja veebis, 15.–16. oktoober 2021\) vastu võetud Ungari ühisarvamus 2020. aasta valimisi käsitlevate õigusaktide muudatuste kohta, arvamus nr 1040/2021, 18. oktoober 2021, lõik 32.](#)

² [Rahvusvaheline valimisvaatlusmissioon Ungaris – parlamendivalimised ja rahvahääletus, 3. aprilli 2022. aasta esialgseid leide ja järeldusi sisaldav kiri.](#)

tagavad ELi õiguse ühetaolise kohaldamisega ELi kodanike võrdsuse; rõhutab lisaks, et Ungari valitsus toetub üha enam Ungari konstitutsioonikohtule, et vältida Euroopa Liidu Kohtu otsuste täitmist, õõnestades seeläbi ELi õiguse ülimuslikkust;

7. peab kahetsusväärseks, et ei ole võetud nõuetekohaseid järelmeetmeid Euroopa Parlamendi põhjendatud ettepaneku suhtes, millega kutsutakse nõukogu üles ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel järeldama ilmset ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi; rõhutab asjakohase sätte aktiveerimiseks ja kasutamiseks vajalikku kõrget künnist nõukogus ning seda menetlust mõjutavaid poliitilisi kaalutlusi; tuletab meelde, et ELi lepingu artikli 7 lõikes 1 nõutakse ainult nelja viiendiku kvalifitseeritud häälteenamust ELi toimimise lepingu artiklis 354 sätestatud tingimustel, et järeldada, kas esineb ilmne oht, et mõni liikmesriik rikub oluliselt artiklis 2 osutatud väärtusi; märgib, et nõukogu suutmatust seda menetlust tulemuslikult kasutada võimaldab jätkuvalt kõrvale kalduda ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustest, õõnestades neid väärtusi ja vastastikust usaldust liikmesriikide vahel ning ELi kui terviku usaldatavust; nõuab tungivalt, et nõukogu eesistujariik võtaks asjakohaseid meetmeid, et ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohast menetlust jätkata; kutsub komisjoni üles kasutama täielikult ära olemasolevaid vahendeid, eelkõige kiirendatud rikkumismenetlusi ja ajutiste meetmete taotlusi Euroopa Kohtus, reageerimaks ilmsele ohule, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi;
8. nõuab, et nõukogu põhiseaduslikku kohustust korraldada Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 kohaseid kuulamisi tuleks rakendada avatud, korrapärasel ja struktureeritud viisil; peab seega kahetsusväärseks, et seda ei ole siiani tehtud ja et nõukogu on korraldanud COVID-19 pandeemia viidates ja nõukogu füüsiliste istungite korraldamise võimatuse tõttu alates 2019. aasta detsembrist ainult kaks kuulamist ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel; nõuab kindlalt, et kõigis ELi lepingu artikliga 7 seotud menetlustes koheldaks parlamenti ja komisjoni võrdselt; nõuab kindlalt, et Euroopa Parlament peaks saama esitada nõukogule oma põhjendatud ettepaneku ja osaleda artikli 7 kohastel kuulamistel, juhul kui parlament on menetluse algatanud, austades kõigi kolme institutsiooni eesõigusi ja ELi lepingu artikli 13 lõike 2 kohast lojaalse koostöö põhimõtet; kordab oma üleskutset nõukogule, et parlamenti tuleb menetluse kõikides etappides viivitamata ja täielikult teavitada, võttes nõuetekohaselt arvesse parlamendi rolli nõusoleku andmisel; kutsub nõukogu üles pärast ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaseid kuulamisi andma asjaomasele liikmesriigile süstemaatilisel soovitusi koos tähtaegadega ja tegema korrapäraselt järelevalvet nende soovitude rakendamise üle; nõuab tungivalt, et nõukogu käsitleks viivitamatult selliseid Ungarile tehtud soovitusi; tuletab meelde, et nõukogul on kohustus asjakohases liikmesriigis olukorda korrapäraselt uuesti hinnata ning ta võib oma järeldust muuta, kui leiab, et selle põhjused ei kehti enam;
9. on seisukohal, et viimased arengusuunad käimasolevates ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohastes kuulamistes toovad taas esile otsese vajaduse institutsioonidevahelise kokkuleppe vormis ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi (DRF) järele (nagu on esitatud parlamendi ettepanekus), millega nähakse ette sidus, tulemuslik ja nähtav ELi iga-aastane DRFi seiretsükkel, mis võtaks arvesse ka ELi lepingu artikli 7 ja õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohaseid menetlusi; kordab, et asjakohane mehhanism peab ELi lepingu artikli 7 kohaseid käimasolevaid ja tulevasi menetlusi pigem täiendama ja tugevdama, mitte neid asendama; kutsub nõukogu ja komisjoni üles

alustama viivitamata läbirääkimisi institutsioonidevahelise kokkuleppe üle vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 295, milles selline mehhanism on ette nähtud;

10. võtab teadmiseks Euroopa tuleviku konverentsi järeldused, eelkõige need, mis sisalduvad ettepanekus nr 25 õigusriigi, demokraatlike väärtuste ja Euroopa identiteedi kohta ning hõlmavad tingimuslikkuse mehhanismi kohaldamisala laiendamist kõigile õigusriigi põhimõtte rikkumistele;
11. on kindlalt veendunud, et aluslepingud tuleks läbi vaadata, et parandada artikli 7 kohaste menetluste tõhusust nii selle ennetavas kui ka paranduslikus osas;
12. väljendab heameelt Euroopa Liidu Kohtu 16. veebruari 2022. aasta otsuste üle kohtuasjades C-156/21³ ja C-157/21⁴, milles kinnitatakse õigusriigi tingimuslikkuse määruse kehtivust, kuna see põhineb sobival õiguslikul alusel ja on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 7 sätestatud menetlusega; väljendab heameelt Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni otsuse üle võtta Ungari suhtes kasutusele õigusriigi tingimuslikkuse mehhanism; peab siiski kahetsusväärseks, et selline otsus tehti märkimisväärse viivitusega; kutsub komisjoni üles kohaldama seda nii kiiresti kui võimalik kõikidel nendel põhjustel, mida komisjon käsitles 19. novembril 2021. aastal Ungarile saadetud kirjas; rõhutab, et tingimuslikkuse määruse kohaldamine on artikli 7 kohast menetlust täiendav vahend, mis on vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides ja täitmisele pööratav alates jaanuarist 2021, ning kutsub komisjoni üles võtma kõiki vajalikke meetmeid selle tõhusaks täitmise tagamiseks; juhib murelikult tähelepanu Ungari hiljutistele seadusemuudatustele, millega kitsendatakse riigihankelepingute sõlmimise korra kohaldamisala ning mis vähendavad kontrolli ja suurendavad korrupsiooniriski; juhib lisaks tähelepanu ilmsele koostöö puudumisele Euroopa Pettustevastase Ametiga (OLAF) ning samuti ei ole ettevõtjatelt suudetud tagasi nõuda rikkumise või pettusega saadud summasid;
13. väljendab sügavat muret riigi ja ELi eelarves eraldatud avaliku sektori vahendite süsteemse väärkasutamise pärast, millega soodustatakse valitsuse liikmeid ja nendega seotud ringkondi; taunib Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide, sealhulgas Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi eeskirjadevastasel tehtud maksete äärmiselt suurt osakaalu Ungaris; märgib, et 2019. aastal kehtestas komisjon Ungarile kõrgeima finantskorrektsiooni ELis; märgib, et kõrgemate ametnikega seotud korrupsioonisüüdistuste uurimisel on saavutatud vaid piiratud edu; kordab, et taaste- ja vastupidavusrahastuga seotud riiklike kavade heakskiitmise tingimuseks tuleks seada kõigi taaste- ja vastupidavusrahastu määruses sätestatud kriteeriumite täitmine; eeldab, et komisjon välistab enne partnerluslepingute ja ühtekuuluvuspoliitika programmide heakskiitmist mis tahes ühtekuuluvuspoliitika programmidest tulenevad riskid, mis võivad kaasa aidata ELi rahaliste vahendite väärkasutamisele või õigusriigi põhimõtte rikkumisele; kutsub komisjoni üles ühissätete määrust ja finantsmäärust rangemalt kohaldama, et takistada igasugust ELi rahaliste vahendite kasutamist poliitilistel eesmärkidel;
14. võtab teadmiseks hiljutised Ungari parlamendivalimised ja nõuab kindlalt, et ELi

---

³ Ungari vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu, ECLI:EU:C:2022:97.

⁴ Poola Vabariik vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu, ECLI:EU:C:2022:98.

väärtuste olulise rikkumise ohu kõrvaldamise eest peab vastutama Ungari valitsus;

15. juhib tähelepanu Ukrainas toimuva sõja mõjudele ja vajadusele saada liikmesriikidelt viivitamatut abi; kutsub komisjoni üles tagama, et need asjaolud ei leevendaks ega viivitaks nende instrumentide tulemuslikku kohaldamist, mis aitavad liidus õigusriigi põhimõtet säilitada, nagu ELi lepingu artikkel 7 ja õigusriigi tingimuslikkuse määrus;
16. mõistab täielikult hukka Ungari peaministri kriitika Ukraina presidendi suunal ning taunib Ungari-Vene suhete tihenemist, arvestades Venemaa sissetungi Ukrainasse.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	17.5.2022
Lõpphääletuse tulemus	+: 19 -: 7 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Gerolf Annemans, Gabriele Bischoff, Damian Boeselager, Włodzimierz Cimoszewicz, Gwendoline Delbos-Corfield, Pascal Durand, Daniel Freund, Charles Goerens, Sandro Gozi, Brice Hortefeux, Laura Huhtasaari, Victor Negrescu, Giuliano Pisapia, Paulo Rangel, Antonio Maria Rinaldi, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Antonio Tajani, László Trócsányi, Guy Verhofstadt, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Jorge Buxadé Villalba, Seán Kelly, Nikolaj Villumsen

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

19	+
PPE	Seán Kelly, Paulo Rangel, Antonio Tajani, Rainer Wieland
Renew	Pascal Durand, Charles Goerens, Sandro Gozi, Guy Verhofstadt
S&D	Gabriele Bischoff, Włodzimierz Cimoszewicz, Victor Negrescu, Giuliano Pisapia, Domènec Ruiz Devesa, Pedro Silva Pereira
The Left	Helmut Scholz, Nikolaj Villumsen
Verts/ALE	Damian Boeselager, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund

7	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Jacek Saryusz-Wolski
ID	Gerolf Annemans, Laura Huhtasaari, Antonio Maria Rinaldi
NI	László Trócsányi
PPE	Loránt Vincze

1	0
PPE	Brice Hortefeux

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	13.7.2022						
Lõpphääletuse tulemus	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 100px;">+:</td> <td style="text-align: right;">47</td> </tr> <tr> <td>-:</td> <td style="text-align: right;">10</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">2</td> </tr> </table>	+:	47	-:	10	0:	2
+:	47						
-:	10						
0:	2						
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Konstantinos Arvanitis, Katarina Barley, Fernando Barrena Arza, Pietro Bartolo, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Jorge Buxadé Villalba, Anna Júlia Donáth, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Marina Kaljurand, Fabienne Keller, Peter Kofod, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nuno Melo, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Paulo Rangel, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Isabel Santos, Birgit Sippel, Vincenzo Sofo, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Yana Toom, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos						
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Bartosz Arłukowicz, Malin Björk, Gwendoline Delbos-Corfield, Cyrus Engerer, Daniel Freund, Balázs Hidvéghi, Beata Kempa, Jaak Madison, Fulvio Martusciello, Philippe Olivier, Anne-Sophie Pelletier, Rob Rooker, Róza Thun und Hohenstein, Nils Ušakovs, Tomáš Zdechovský						
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Daniel Buda, Ladislav Ilčić, David Lega, Lucia Vuolo						

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

47	+
PPE	Magdalena Adamowicz, Bartosz Arłukowicz, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Daniel Buda, David Lega, Jeroen Lenaers, Fulvio Martusciello, Nuno Melo, Paulo Rangel, Lucia Vuolo, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
RENEW	Abir Al-Sahlani, Anna Júlia Donáth, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Róza Thun und Hohenstein, Yana Toom
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Cyrus Engerer, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Isabel Santos, Birgit Sippel, Nils Ušakovs, Bettina Vollath, Elena Yoncheva
THE LEFT	Konstantinos Arvanitis, Fernando Barrena Arza, Malin Björk, Anne-Sophie Pelletier
VERTS/ALE	Patrick Breyer, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund, Alice Kuhnke, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

10	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Ladislav Ilčić, Beata Kempa, Rob Rooker, Vincenzo Sofo
ID	Jaak Madison, Philippe Olivier, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
NI	Balázs Hidvéghi

2	0
ID	Peter Kofod
S&D	Maria Grapini

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu